

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 9 mars 1928 kl. 4 e. m.

Utlåtande angående regleringen för budgetåret 1928—1929 av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till kommunikationsdepartementet.

(4:e avd.)

Departementet.

1:o Uti den till riksdagen den 4 januari 1928 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1928—1929 har Kungl. Maj:t i avseende å sjätte huvudtiteln föreslagit riksdagen (punkt 1 av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag) att i avbidan på den proposition, som kunde komma att avlätas i ämnet, beräkna en höjning av det ordinarie förslagsanslaget till departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli, nu 177,000 kronor, med 13,500 kronor till 190,500 kronor.

Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli.

[1.]²⁰

Beträffande Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

2:o I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2) hemställer utskottet, att riksdagen må till *avlönande av en extra byråchef för tekniska ärenden* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag av 12,000 kronor.

Extra byråchef för tekniska ärenden.

[2.]

Väg- och vattenbyggnadsväsendet.

3:o I förslaget till riksstat för budgetåret 1928—1929 har Kungl. Maj:t upptagit det ordinarie förslagsanslaget till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med oförändrat belopp, 167,500 kronor. Beträffande nämnda anslag kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

anmäla.

* Hänvisar till punkt i statsrådsprotokollet.

Anslagen till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän (punkt 3) och till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän (punkt 4), angående ytterligare medel till avlönande av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän (punkt 5) samt angående stipendier till medlemmar av väg- och vattenbyggnadskåren (punkt 6) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtanden; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

[3—6.]

anmäla.

Expenser för allmänna arbeten. 5:o Kungl. Maj:t har (punkt 7) föreslagit riksdagen att höja det ordinarie reservationsanslaget till expenser för allmänna arbeten, nu 80,000 kronor, med 20,000 kronor till 100,000 kronor.

[7.]

Beträffande Kungl. Maj:ts förevarande förslag kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Vägbyggnader och vägunderhåll.

Vägundersökningar. 6:o Kungl. Maj:t har (punkt 8) föreslagit riksdagen att öka det ordinarie reservationsanslaget till vägundersökningar, nu 60,000 kronor, med 5,000 kronor till 65,000 kronor.

[8.]

Beträffande Kungl. Maj:ts förslag kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Byggande av landsvägar, vanliga byggdevägar och broar. 7:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 9) att till byggande av landsvägar och vanliga byggdevägar för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 4,000,000 kronor.

[9.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 13—16 av åberopade statsrådsprotokollet.

I samband med förevarande punkt har utskottet till behandling förehaft följande inom andra kammaren väckta motioner, nämligen

nr 31, av herr *O. E. Sandberg*, som hemställt, att riksdagen måtte besluta att statsbidrag för marklösen vid byggandet av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar, och vid förbättring av för automobiltrafiken viktiga vägar å landsbygden, må utgå efter samma grunder som till kostnaderna i övrigt, eller om detta icke kan bifallas att statsbidrag för marklösen vid förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar, och vid förbättringar av för automobiltrafiken viktiga vägar å landsbygden, må utgå efter samma grunder som till kostnaderna i övrigt;

nr 147, av herr *C. Larson* i Tönnersa m. fl., som hemställt, att riksdagen vid beviljande av anslag till byggande och förbättring av landsvägar och bygdevägar måtte föreskriva, att statsbidrag jämväl skall utgå för inlösen av mark till nämnda ändamål intill $\frac{2}{3}$ av kostnaden härför;

nr 220, av herr *M. Västberg*, som hemställt, att riksdagen måtte besluta att till bidrag för brobyggnader under budgetåret 1928—1929 upptaga ett anslag å 1,400,000 kronor; samt

nr 249, av herr *O. Hagman*, som hemställt, att riksdagen måtte till byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 9,900,000 kronor.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

Inledningsvis vill utskottet under nu förevarande punkt erinra, hurusom i statsverkspropositionen föreslås vissa ändringar i väganslagens uppställning. Dessa förändringars huvudsakliga innebörd framgår av nedanstående sammanställning:

1927—1928	1928—1929 (enligt statsverkspropositionen)
Anläggning eller förbättring av vägar..... 3,000,000: —	[9.] Byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar ¹⁾ ..... 4,000,000: —
Understödjande av brobyggnader, och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader m. m. ²⁾ 1,000,000: —	[28.] Handelshamnar och farleder..... 250,000: —
Anläggning av enklare vägar ..... 700,000: —	[10.] Byggande av enkla bygdevägar..... 700,000: —

Enligt gällande väglag uppdelas — på sätt framgår av den i statsrådsprotokollet lämnade redogörelsen — de allmänna vägarna efter sin betydelse för den allmänna samfärdseln i två slag: landsvägar och bygdevägar. Genom 1919 års lag om ödebygdsvägar tillkom ett nytt slag av vägar, ödebygdsvägarna, vilka i vissa avseenden äro likställda med allmänna vägar. Statsbidrag till anläggning av allmänna vägar utgå, oavsett automobilskattemedlen, från två anslag, nämligen dels anslaget till anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar, dels ock anslaget till anläggning av enklare vägar. Till anläggning av broar utgår

¹⁾ Höjningen föranledes av att från anslaget hädanefter skulle utgå statsbidrag jämväl till brobyggnader; se not ²⁾.

²⁾ Av detta belopp har 750,000 kronor ansetts vara anslaget för brobyggnader och 250,000 kronor för »handelshamnar och mindre farleder». Det för brobyggnader avsedda beloppet har nu föreslagits höjt till 1,000,000 kronor och lagts in i anslaget till »Byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar», som enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle höjas från 3,000,000 till 4,000,000 kronor.

därjämte statsbidrag ur anslaget till understödjande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprensning av åar och farleder. Anläggning av ödebygdsvägar bekostas av särskilt för ändamålet anvisat anslag.

De enklare vägarna äro att hänföra till bygdevägar, men de flesta bygdevägar hava, enligt vad departementschefen framhåller, hittills utförts icke såsom enklare vägar utan efter en högre teknisk typ, vilken närmar sig landsvägstypen, låt vara med mindre vägbredd. I anslutning till de sålunda rådande faktiska förhållandena avse de av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen utfärdade normalbestämmelserna, såvitt angår allmänna vägar, å ena sidan landsvägar och vanliga bygdevägar, vilka behandlats i ett sammanhang, och å andra sidan enkla bygdevägar.

Enligt Kungl. Maj:ts förevarande förslag skulle det till anläggning och förbättring av vägar för 1927—1928 utgående reservationsanslaget å 3,000,000 kronor för 1928—1929 upptagas under ändrad benämning »byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar», varvid, i samband med att till ifrågasvarande anslag från det tidigare för bro- och hamnbyggnader anvisade anslaget föres den för brobyggnader avsedda delen, anslaget skulle upptagas med ett till 4,000,000 kronor förhöjt belopp, varav 1,000,000 kronor för brobyggnadsarbeten.

Av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har förevarande anslagsbehov för 1928—1929 uppskattats till 9,900,000 kronor, varav 8,500,000 kronor för vägbyggnader och 1,400,000 för broarbeten.

Departementschefen har beträffande själva anslagsberäkningen anfört följande:

»Vad därefter angår beloppet av det nya anslaget, läser detsamma, i den mån det motsvarar det hittillsvarande anslaget till anläggning eller förbättring av vägar m. m., icke kunna sättas till högre belopp än under de senaste åren utgått till samma ändamål eller 3,000,000 kronor. Beträffande åter den del av anslaget, som är ämnat att tillgodose behovet av statsbidrag till brobyggnader, skulle — med utgångspunkt från att till understödjande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader m. m. avsåges ett belopp lika med det för sådant ändamål nu utgående anslaget å 1,000,000 kronor — till det nya anslaget föras ett belopp, motsvarande tre fjärdedelar av nyssnämnda anslagsbelopp, 1,000,000 kronor, eller således 750,000 kronor. Emellertid har tid efter annan i statsverkspropositionen vitsordats, att hittills beviljade anslag till brobyggnader måste anses otillräckliga. Den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen nu förebragta utredningen visar även, att ett betydande och trängande anslagsbehov föreligger. Vid sådant förhållande synes en kraftig höjning av den för brobyggnader avsedda delen av anslaget av nöden, och torde denna del böra beräknas till 1,000,000 kronor. I enlighet härmed skulle anslaget i sin helhet upptagas till 4,000,000 kronor.»

Av departementschefen har förutsatts att vid bifall till den sålunda förordade sammanslagningen det, därest riksdagen icke hade något att häremot erinra, skulle ankomma på Kungl. Maj:t att för vinnande av större enkelhet och reda vidtaga en formell revision av gällande bestämmelser om bidrag till väganläggningar och vägförbättringar, bro- och hamnbyggnader samt upp-

rensning av åar och farleder ävensom de övriga statsbidragsbestämmelser, som därmed kunna äga samband. Härvid har även ansetts böra tagas hänsyn till de ändrade förhållanden, som numera inträtt beträffande väghållningen inom köpingar och municipalsamhällen.

Av herr O. Hagman har i motion II: 249 påyrkats, att förevarande anslag måtte höjas från det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet 4,000,000 kronor till 9,900,000 kronor, d. v. s. vad av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen under denna punkt begärts. Herr M. Västberg har i motion II: 220 framhållit, hurusom det för brobyggnader avsedda beloppet av 1,000,000 kronor finge anses för knappt, och hemställt om höjning till det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen tillstyrkta anslagsbeloppet 1,400,000 kronor.

Med tagen hänsyn till de stora behov av anslag till väganläggningar, som otvivelaktigt föreligga, vill utskottet tillstyrka, att den till dylika anläggningar avsedda delen av anslaget förhöjes från av departementschefen beräknade 3,000,000 kronor till 3,500,000 kronor. Vad angår det för brobyggnadsarbeten avsedda medelsbeloppet torde detta, på sätt departementschefen hemställt, böra bestämmas till 1,000,000 kronor, en summa som innebär en höjning av 250,000 kronor i jämförelse med nu löpande budgetår. Vid bifall till vad utskottet sålunda tillstyrkt kommer alltså anslagets slutbelopp att utgöra 4,500,000 kronor.

Av herrar O. E. Sandberg och Larson i Tönnersa m. fl. har i väckta motioner II: 31 och 147 hemställts, att statsbidrag från ifrågavarande anslag måtte få utgå även för *marklösen*. Den förstnämnda motionen avser även automobilskattemedels användning för dylikt ändamål, i vilket hänseende motionen emellertid under punkt 17:o kommer att av utskottet upptagas till behandling.

Det torde icke kunna bestridas, att den år 1914 beslutade åtgärden att borttaga ifrågavarande tidigare medgivna rätt kan i vissa fall medföra mindre önskvärda konsekvenser, i det kraven på att väganläggningarna erhålla den ur allmän trafiksynpunkt gynnsammaste och även i övrigt lämpligaste sträckningen får i alltför hög grad träda tillbaka för en lätt förklarlig strävan från vägdistriktets sida att undvika markinköp. Att märka är ock de jämförelsevis kostsamma markförvärv, som icke sällan förutsätts för genomförande av erforderliga moderniseringsåtgärder i form av vägars rätning och breddning och andra liknande omlägningsarbeten. Enligt utskottets mening torde skäl föreligga för att, då så av allmänna samfärdselhänsyn kan befinnas särskilt önskligt, statsbidrag må — efter Kungl. Maj:ts närmare beprövande — få från det under denna punkt behandlade anslaget utgå jämväl för lösen av mark, vars förvärvande kan för vederbörande ort ställa sig i särskilt hög grad betungande såsom exempelvis åker, äng eller trädgård, så ock för lösen av byggnad, som befinnes hinderlig för vägs breddning eller omläggning eller vars undanskaffande kan vara angeläget för tillgodoseende av trafik-säkerheten.

Utskottets
yttrande.

Med hänsyn till att förevarande anslag till en väsentlig del är ämnat att tillgodose behovet av statsbidrag jämväl för brobyggnadsarbeten har utskottet ansett anslaget lämpligen böra upptagas under benämning: Byggande av landsvägar, vanliga bygdevägar och broar.

Vad departementschefen anfört rörande behövligheten av en formell revision av de nu gällande bidragsbestämmelserna i ämnet, har icke givit utskottet anledning till erinran.

Under återopande härav hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och herr Hagmans i ämnet väckta motion II: 249 samt med avslag å herr Västbergs motion II: 220, i vad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, till byggande av *landsvägar, vanliga bygdevägar och broar* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 4,500,000 kronor;

b) i anledning av de av herrar Sandberg och Larson i Tönnersa m. fl. väckta motionerna II: 31 och 147, den förstnämnda motionen i vad den avser nu förevarande anslag, medgiva, att, då så av allmänna samfärdselhänsyn kan finnas särskilt önskligt, statsbidrag må, efter Kungl. Maj:ts närmare beprövande, från ifrågavarande anslag utgå jämväl för lösen av mark, vars förvärvande skulle för vederbörande ort ställa sig i särskilt hög grad betungande, såsom exempelvis åker, äng eller trädgård så ock för lösen av byggnad, som befinnes hinderlig för vägs breddning eller omläggning eller vars undanskaffande kan vara angeläget för tillgodoseende av trafiksäkerheten.

8:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 10) att till byggande av enkla bygdevägar för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 700,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 16 och 17 av återopade statsrådsprotokollet.

I samband med förevarande förslag har utskottet till behandling förehått två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 28, av herrar *O. Pettersson* och *P. A. Larsson* och den andra inom andra kammaren, nr 53, av herrar *A. Danielsson* och *A. Gustafson* i Kasenberg, däri hemställt, att riksdagen till byggande av enkla bygdevägar för budgetåret 1928—1929 måtte anvisa ett extra reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

I fråga om de skäl motionärerna anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionerna.

Anslag för anläggning av enklare vägar hava anvisats från och med år 1914, till en början avsedda för de nordligare linerna men från och med år 1922 för hela landet. Anslagsbeloppet har för var och en av budgetperioderna

1924—1927 bestämts till 600,000 kronor samt för budgetåret 1927—1928 till 700,000 kronor.

Av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har för 1928—1929 begärts ett anslag av 2,600,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Beträffande först det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskade beloppet synes man under nu rådande förhållanden böra inskränka sig till att söka fylla det nödvändigaste medelsbehovet. Jag anser mig därför icke kunna föreslå en höjning av anslaget utöver det för innevarande budgetår fastställda beloppet, 700,000 kronor.

Vidkommande därefter de föreslagna ändringarna beträffande anslagets benämning och upptagande i riksstaten anser jag mig böra biträda riksräkenskapsverkets förslag, dock att ordet »anläggning» av samma skäl som under nästföregående punkt anförts beträffande anslaget till byggande av landsvägar och vanliga bygdevägar bör utbytas mot »byggande». Anslaget torde sålunda benämnas »*Byggande av enkla bygdevägar*».

Enligt nu gällande bestämmelser för ifrågavarande anslag (kungörelse den 21 oktober 1921, nr 656) beviljas bidrag från anslaget av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, när fråga är om vägar i de fyra nordligaste länen och bidraget ej överstiger två tredjedelar av den beräknade kostnaden för företaget, men eljest av Kungl. Maj:t. Då anledning icke synes föreligga att avvika från den beträffande allmänna väganslaget gällande ordningen för utdelande av bidrag, torde, därest annat ej föranledes av blivande proposition angående vägväsendets omorganisation, vid den förut omförmälda formella revisionen av hithörande statsbidragsbestämmelser beträffande villkoren för nu förevarande anslag jämväl den sakliga ändring vidtagas, att bidrag från anslaget städse utdelas av Kungl. Maj:t.»

Utän att förbise det ur samhällelig synpunkt mycket behjärtansvärda syfte, ifrågavarande anslag till enklare bygdevägar är avsett att främja, kan dock utskottet icke tillstyrka, att anslaget för nästkommande budgetår bestämmas till högre belopp än i riksstatsförslaget för ändamålet beräknats.

Vad angår den föreslagna ändringen i avseende å formen för bidrags beviljande från anslaget, nämligen att prövningen av hithörande ärenden hädanefter städse skulle hänskjutas till Kungl. Maj:t, har utskottet intet att häremot erinra.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å de av herrar O. Pettersson och P. A. Larsson samt herrar Danielsson och Gustafson i Kasenberg i ämnet väckta motionerna (I: 28 och II: 53), i vad dessa motioner skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag, må till byggande av *enkla bygdevägar* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 700,000 kronor.

Byggande av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands län samt vissa delar av Kopparbergs län.

9:o Kungl. Maj:t har (punkt 11) föreslagit riksdagen att för byggande av ödebygdsvägar för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 500,000 kronor.

Förslaget innebär dels att den nuvarande benämningen å anslaget »Anläggning av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs län» ändras till »Byggande av ödebygdsvägar», dels ock att det för innevarande budgetår anvisade anslagsbeloppet, 450,000 kronor, för budgetåret 1928—1929 höjes till 500,000 kronor.

[11.]

Utskottets yttrande.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag har icke givit utskottet anledning till annan erinran än att anslaget, i närmare överensstämmelse med dess nuvarande titel, synes böra upptagas under benämning: Byggande av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs län.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för byggande av ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs län för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 500,000 kronor.

Byggande av enskilda utfartsvägar i Norrland, Dalarna, Värmland och norra delarna av Örebro län.

10:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 12) att för byggande av enskilda utfartsvägar för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 275,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 19—22 av åberopade statsrådsprotokollet.

[12.]

I samband med förevarande punkt har inom andra kammaren väckts följande till utskottets behandling hänvisade motioner, nämligen

nr 13, av herr *P. Bergström* i Bäckland, som hemställt, att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning för att utröna, om det ytterligare finnes trakter, vars förhållanden skulle göra dem berättigade att erhålla bidrag ur statens anslag till byggandet av utfartsvägar, och i så fall föreslå, med vilken summa anslaget därigenom borde utökas, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda;

nr 32, av herr *E. Lindmark* m. fl., som hemställt, att riksdagen måtte besluta att för byggande av enskilda utfartsvägar för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av kronor 320,000;

nr 85, av herrar *J. Weijne* och *J. H. Blomquist*, som hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag angående de villkor, under vilka statsbidrag till byggande av enskilda utfartsvägar må kunna utgå jämväl till vägföretag i Älvsborgs, Jönköpings och Kronobergs län;

nr 90, av *A. Andersson* i Löbbo och *E. Fast*, som hemställt, att riksdagen måtte besluta, 1) att det i Kungl. Maj:ts proposition nr 1 under 6:e huvud-

titeln upptagna anslaget till byggande av enskilda utfartsvägar får vidgad användning för hela landet, 2) att för budgetåret 1928—1929 höja det i föregående punkt nämnda anslag, från vad i Kungl. Maj:ts proposition föreslås, 275,000 kronor, till 400,000 kronor;

nr 157, av herr *C. E. Bengtsson* i Kullen m. fl., som hemställt, att riksdagen måtte besluta, att användningen av anslaget för »Byggande av enskilda utfartsvägar» skall utvidgas till att omfatta hela landet och att det samma som följd av denna vidgade tillämpning höjes från 275,000 till 400,000 kronor; samt

nr 323, av herr *E. Hage* m. fl., som hemställt, att riksdagen måtte för byggande av enskilda utfartsvägar för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 320,000 kronor, samt att riksdagen måtte medgiva, att nämnda anslag även får användas till understödjande av byggandet av vägar som ha karaktären av odlingsvägar.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

Anslaget till anläggning av utfartsvägar är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget under titeln »Anläggning av utfartsvägar i Norrland, Dalarna, Värmland och norra delarna av Örebro län».

Anslag till anläggning av utfartsvägar hava av riksdagen anvisats alltsedan år 1918, till en början avsedda blott för de fyra nordligaste länen men från och med budgetåret 1925—1926 med vidgad användning för hela Norrland samt Dalarna och Värmland. Anslaget har för budgetåren 1925—1926 och 1926—1927 upptagits till 225,000 kronor samt för innevarande budgetår till 275,000 kronor med vidgad användning för anläggning av utfartsvägar jämväl i norra delarna av Örebro län. Avsikten med anslaget är, såsom framgår av den i statsverkspropositionen lämnade redogörelsen, att genom beredande av ett mindre bidrag från statens sida — vanligen blott $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$ av totalkostnaden — uppmuntra eller överhuvudtaget göra det möjligt för befolkningen i avlägset liggande byar eller gårdar att själv bryta väg fram till de allmänna trafiklederna; utfartsvägarna äro sålunda av enskild vägs natur och ett understödjande av desamma från statens sida har motiverats med de säregna och svåra samfärdsförhållanden, som råda inom stora områden av landets norra delar.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt, att för nästkommande budgetår måtte äskas ett till 320,000 kronor förhöjt anslag, förslagsvis fördelat med 100,000 kronor till vart och ett av Norrbottens och Västerbottens län, 40,000 kronor till Jämtlands län, 30,000 kronor till Västernorrlands län, 15,000 kronor till vart och ett av Gävleborgs, Kopparbergs och Värmlands län samt 5,000 kronor till Örebro län.

Vidkommande anslagsbeloppet för nästkommande budgetår har *departementschefen* uttalat, hurusom det givetvis vore önskvärt att kunna vidtaga den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskade förhöjningen. Med hänsyn särskilt därtill, att anslaget vid föregående års riksdag undergick en icke

oväsentlig förhöjning, har han dock funnit sig icke kunna nu förorda ytterligare ökning därav, varför anslaget torde böra upptagas till samma belopp som för innevarande budgetår, nämligen 275,000 kronor.

Vad beträffar en av länsstyrelsen i Norrbottens län gjord framställning om utsträckning av användningen av ifrågavarande anslag jämväl till odlingsvägar, har departementschefen, som härutinnan delat den uppfattning, vilken kommit till uttryck i statsutskottets utlåtande i ämnet vid 1927 års riksdag, funnit sig icke kunna tillstyrka berörda framställning.

Utskottets
yttrande.

I ett flertal motioner hava framställts yrkanden, gående ut på att bidrag från anslaget skulle få lämnas för utfartsväganläggningar även i rikets sydligare delar. I avseende härå vill utskottet erinra, hurusom ifrågavarande vägtyp införts med särskild tanke på Norrlands skogsområden, där på grund av de stora avstånden behovet av att stödja befolkningen i dess ansträngningar att skaffa vägar för förnödenhetsvaror m. m. är synnerligen starkt framträdande. Det bör också hållas i minnet, hurusom den utsträckning av anslagets användning utöver de allra nordligaste länen, som sedermera medgivits, tillkommit efter stor tvekan och under betonande att ytterlig varsamhet med bidrags beviljande borde iakttagas. I betraktande härav samt med hänsyn ock till den allmänna begränsning av statens understödjande verksamhet, vartill statsfinansiella hänsyn tvinga, får utskottet avstyrka motionerna.

Beträffande därefter den väckta motionen om förevarande anslags provisoriska användning jämväl för s. k. odlingsvägar får utskottet erinra, att nämnda fråga var föremål för 1927 års riksdags prövning, varvid motionsvis framkomna yrkanden av i huvudsak liknande innebörd avstogs av riksdagen. Vid sådant förhållande har utskottet icke kunnat tillstyrka det nu motionsvis gjorda yrkandet.

Vad till sist angår avvägningen av själva anslagsbeloppet anser utskottet detta, i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag, böra bestämmas till 275,000 kronor eller det belopp, vartill detsamma vid sistlidne riksdag höjdes.

Med förmålan därjämte att enligt utskottets mening anslaget alltjämt bör erhålla sådan benämning, att detsammes lokala begränsning därvid utmärkes, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å den av herr Lindmark m. fl. i ämnet väckta motionen II: 32, i vad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, samt med avslag därjämte å de väckta motionerna II: 90 av herrar Andersson i Löbbo och Fast, II: 157 av herr Bengtsson i Kullen m. fl. samt II: 323 av herr Hage m. fl. i vad de innefatta yrkande om höjning av anslaget utöver det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet, för byggande av *enskilda utfartsvägar i Norrland, Dalarna, Värmland och norra delarna av Örebro län* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 275,000 kronor;

b) avslå de av herrar Bergström i Bäckland, Weijne och Blomquist, Andersson i Löbbo och Fast samt Bengtsson i Kullen m. fl. väckta motionerna II: 13, 85, 90 och 157, de två sistnämnda i vad de innefatta yrkande om utredning rörande utsträckt lokal användning av förevarande anslag;

c) avslå den av herr Hage m. fl. i ämnet väckta motionen nr 323, i vad denna innefattar yrkande om anslaget användning för s. k. odlingsvägar.

11:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 13) och under hänvisning till den i statsrådsprotokollet sid. 23 och 24 lämnade utredningen, hemställer utskottet,

Tillfartsvägar till Inlandsbanan.

[13.]

att riksdagen må för byggande av *tillfartsvägar till inlandsbanan* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 250,000 kronor.

12:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 14) och under erinran, att förevarande anslag är avsett för väganläggningens underhåll sista halvåret 1928 i avvaktan på vägdistriktets övertagande av densamma, hemställer utskottet,

Underhåll av vägen Tärna kyrkoby—Slussfors.

[14.]

att riksdagen må för *underhåll av vägen Tärna kyrkoby—Slussfors* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 40,000 kronor.

13:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 15) och under erinran om anslagets karaktär av fortsättningsanslag, hemställer utskottet,

Enkel bygdeväg mellan Muodoslombolo och Saivomuotka.

[15.]

att riksdagen må för anläggning av *enkel bygdeväg mellan Muodoslombolo och Saivomuotka* i Norrbottens län för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 60,000 kronor.

14:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 16) att för påbörjande av anläggning av enkel bygdeväg från Areavaara över Huuki till Kieksisvaara i Norrbottens län för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 40,000 kronor.

Enkel bygdeväg mellan Arcavaara och Kieksisvaara.

[16.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 26—29 av åberopade statsrådsprotokollet.

Enligt Kungl. Maj:ts efter framställning av länsstyrelsen i Norrbottens län tillkomna förslag skulle tillsvärdare anstå med gränsvägens fortsättning genom de mycket öde trakterna norr om Saivomoutka och i stället upptagas arbeten på en ny gränsväg längre söderut närmast norr om Pajala, där den nuvarande vägen går fram på ett betydande avstånd från gränsen, på sätt inhämtas av följande av länsstyrelsen anförda motivering:

Å sträckan närmast norr om Pajala från Autio färjställe till Areavaara by framginge gränsvägen på ett betydande avstånd från Muonioälven, som här beskrevs en stor båge mot öster. De i denna trakt utefter älven belägna byarna och lägenheterna med en sammanlagd befolkning av flera hundra personer vore alltjämt i saknad av väg och praktiskt taget isolerade från den svenska bygden. Befolkningen vore i huvudsak hänvisad att söka sina förbindelser över Finland, där bebyggelsen på denna sträcka av dalen vore tätare än på svenska sidan och där allmän väg ginge fram i omedelbar närhet av älven. Det hade länge varit ett önskemål att genom förbättrade kommunikationer för denna bygd underlätta samfärdseln med kommunens centrum och den svenska sidan i övrigt. Härtill komme att i byn Huuki finnes betydande kalkfyndigheter, som skulle kunna bli av stor betydelse för övre Tornedalens jordbruk, men som icke kunde i någon större omfattning utnyttjas, förrän väg komme till stånd. Då det sålunda ur flera synpunkter syntes vara av vikt att snarast möjligt få fram en vägförbindelse i dessa trakter, hade länsstyrelsen utverkat förordnande för vederbörande distrikts-tjänsteman att upprätta förslag därtill, vilket beräknades föreligga färdigt i början av år 1928. Vägen, som torde bli omkring 40 kilometer lång, skulle utgå från Areavaara och i huvudsak följa älven över Huuki m. fl. byar till Kieksisvaara, dit allmän väg redan framdragits från trakten av Pajala kyrkoby.

Utskottets
yttrande.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för påbörjande av anläggning av *enkel bygdeväg från Areavaara över Huuki till Kieksisvaara i Norrbottens län* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 40,000 kronor.

Tilläggs-
bidrag till
rissa väg-
anläggnings-
och bro-
byggnads-
m. fl. företag.

15:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 17) hemställer utskottet,

att riksdagen må av det av 1925 års riksdag för beredande av *tilläggsbidrag till vissa väganläggnings- och brobyggnads- m. fl. företag* beviljade beloppet av 1,000,000 kronor för budgetåret 1928—1929 såsom extra reservationsanslag anvisa återstående belopp 200,000 kronor.

[17.]

Förbättring
och underhåll
av för automo-
biltrafiken
viktiga gator
och vägar i
städerna.

16:o) Kungl. Maj:t har (punkt 18) föreslagit riksdagen att till förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga gator och vägar i städerna för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 4,950,000 kronor att direkt utgå av automobilskattemedel.

Enligt vad i statsverkspropositionen föreslås, skall å riksstatens inkomst-sida under titeln automobilskattemedel uppföras ett belopp av 30,000,000 kronor. Av detta belopp är i första hand 5,250,000 kronor avsett att tagas i anspråk för bestridande av hälften av de enligt gällande lag angående väghållningsbesvärets utgörande på landet utgående statsbidragen till vägunderhåll och vinterväghållning, medan av återstoden 20 procent eller 4,950,000 kronor skola tillfalla rikets städer och 80 procent eller 19,800,000 kronor landsbygden.

[18.]

Under erinran om den vid 1927 års riksdag beslutade inskränkningen i fråga om Kungl. Maj:ts rätt att förfoga över automobilskattemedlen för

forskningsändamål m. m., varigenom ifrågavarande andel nedsatts till en halv procent, har departementschefen i lämnad redogörelse nu meddelat bland annat, att till forsknings- och undersökningsarbeten under år 1927 anvisats sammanlagt 86,000 kronor, därav 5,300 kronor av städernas medel och 80,700 kronor av landsbygdens medel.

Då den av svenska vägföreningen bedrivna verksamheten — enligt vad departementschefen (sid. 37) uttalat — torde kraftigt bidra till att automobilskattemedlen på lämpligaste sätt komma till användning samt jämväl i övrigt står de ändamål nära, vilka hittills understötts med anlåtande av nyssnämnda, till Kungl. Maj:ts förfogande ställda belopp, skulle för framtiden, därest riksdagen ej häremot uttalade erinran, erforderligt anslag till föreningen inom ramen av hittills tillämpade grunder utgå av ifrågavarande halva procent av landsbygdens andel av automobilskattemedlen. Vid bifall härtill skulle alltså anslag å riksstaten icke vidare erfordras för svenska vägföreningen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga gator och vägar i städerna* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 4,950,000 kronor att direkt utgå av automobilskattemedel.

17:o) Vidare har Kungl. Maj:t (punkt 19) föreslagit riksdagen att till förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga vägar å landsbygden för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 19,800,000 kronor att direkt utgå av automobilskattemedel.

Förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga vägar å landsbygden.

[19.]

I samband med förevarande förslag har utskottet till behandling förehått följande till utskottet hänvisade motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 147, av herr *Alexander Nilsson* m. fl. och den andra inom andra kammaren, nr 221, av herr *P. Persson* i Trången m. fl., däri hemställt, att riksdagen måtte besluta, att 3 § 1 mom. i Kungl. Maj:ts förordning den 28 maj 1926 om fördelning av automobilskattemedel skall hava följande lydelse:

»1 mom. Av landsbygdens andel av skattemedlen fördelas ättiofem procent på följande sätt:

a) Till väghållningsdistrikt, vars samtliga vägar övertagits till underhåll medelst vägkassan, utgår bidrag med trettiofem procent av distriktets verkliga kostnad — — — byggande av väg.

Till grund — — — förklaras förverkad.

b) Vad av — — — särskilda län.

dels ock följande inom andra kammaren väckta motioner, nämligen nr 58, av herr *O. Jeppsson* m. fl., vilka hemställt, att riksdagen måtte besluta sådan ändring av 3 § i Kungl. förordningen den 28 maj 1926 om fördelning av automobilskattemedel, att till väghållningsdistrikt, vars samtliga vägar övertagits till underhåll medelst vägkassa, bidrag utgår med trettiofem procent av distriktets verkliga kostnader för vägunderhåll och vinterväghållning under nästföregående kalenderår;

nr 156, av herr *E. Bengtsson* i Kullen m. fl., som hemställt, att riksdagen ville besluta, att gällande förordning rörande automobilskattemedel så ändras, att vid vägföretag, som utföras med bidrag av automobilskattemedel, bidrag skall utgå ej endast med $\frac{2}{3}$ av kostnaden för själva vägarbetet utan även med $\frac{2}{3}$ av kostnaderna för den marklösen, som vederbörande distrikt nödgas utbetala för vägföretagets realiserande;

nr 241, av herr *E. Göransson*, som hemställt, att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning i enlighet med i motionen angivna riktlinjer, huruvida och i vilken utsträckning automobilskattemedel må kunna tagas i anspråk för byggandet av landsvägar och vanliga bygdevägar samt att till nästa års riksdag framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda; samt

nr 338, av herrar *A. Lindgren* i Dingelvik och *J. Johansson* i Kälkebo, vilka hemställt, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i förordningen angående automobilskattemedlens fördelning, att bidrag av automobilskattemedel enligt de i nämnda förordning angivna grunderna — dock så att i stället för de verkliga kostnaderna räknas med de uppskattade kostnaderna — jämväl må tillkomma sådana väghållningsdistrikt, vars vägunderhåll icke helt övertagits medelst väggassa, samt att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till de ändringar i ovannämnda förordning, som härav kunna föranledas.

Slutligen har, såsom utskottet under punkt 7:o) här ovan omförmält, herr *O. E. Sandberg* i en inom andra kammaren väckt, till utskottet hänvisad motion, nr 31, hemställt, att riksdagen måtte besluta, att statsbidrag för marklösen vid byggandet av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar och vid förbättring av för automobiltrafiken viktiga vägar å landsbygden må utgå efter samma grunder som till kostnaderna i övrigt, eller om detta icke kan bifallas att statsbidrag för marklösen vid förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar och vid förbättringar av för automobiltrafiken viktiga vägar å landsbygden må utgå efter samma grunder som till kostnaderna i övrigt.

I fråga om de skäl, motionärerna anført till stöd för de gjorda framställningarna, får utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottets
yttrande.

Beträffande till en början den ifrågasatta ökningen av det från automobilskattemedel utgående bidraget för vägunderhåll till 35 procent vill utskottet erinra, att den vid nästlidne riksdag i sådant avseende beslutade höjningen från tidigare fastställda 10 till 20 procent först innevarande år träder i tillämpning i och med årets fördelning av ifrågavarande bidrag, vilken fördelning nu på våren 1928 påbörjas. Vid sådant förhållande bör enligt utskottets mening en närmare prövning av frågan om en ytterligare höjning av förevarande bidrag lämpligen uppskjutas till en kommande riksdag.

I ovanberörda, av herrar *Lindgren* i Dingelvik och *Johansson* i Kälkebo väckta motion, II: 338, påyrkas ändring i det för underhållsbidrags beviljande

nu gällande villkor att vägarna inom distriktet övertagits till underhåll av väggkassan. Motioner i liknande syfte hava väckts vid såväl 1926 som 1927 års riksdagar utan att vinna riksdagens bifall. Under erinran därjämte att bidrag från automobilskattemedel för underhåll av här avsedda vägar kan även med nuvarande bestämmelser erhållas för fall, att underhållet är på grund av automobiltrafik i synnerlig grad försvårat, får utskottet avstyrka förevarande motionsvis gjorda yrkande.

Likaledes avstyrker utskottet den av herr Göransson väckta motionen, II: 241, om utredning rörande automobilskattemedlens användning för nya landsvägs- och bygdevägsanläggningar; i detta avseende må allenast erinras om de svårigheter, som möta att ens kunna nöjaktigt tillgodose föreliggande stora behov av automobilskattemedel för det redan befintliga vägnätets underhåll och förbättring.

Beträffande till sist det motionsvis gjorda yrkandet, att bidrag av automobilskattemedel måtte få lämnas även för marklösen, vill utskottet framhålla, att skäl torde föreligga för att, då så av allmänna samfärdselhänsyn kan befinnas särskilt önskligt, statsbidrag må — efter Kungl. Maj:ts närmare beprövande — få av automobilskattemedel utgå jämväl för lösen av mark, vars förvärvande kan för vederbörande ort ställa sig i särskilt hög grad betungande, såsom exempelvis åker, äng eller trädgård, så ock för lösen av byggnad, som befinnes hinderlig för vägs breddning eller omläggning eller vars undanskaffande kan vara angeläget för tillgodoseende av trafiksäkerheten.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

I) a) till *förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga vägar å landsbygden* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 19,800.000 kronor, att direkt utgå av automobilskattemedel;

b) avslå den av herrar Lindgren i Dingelvik och Johansson i Kälkebo väckta motionen II: 338;

c) avslå den av herr Göransson väckta motionen II: 241;

d) avslå de av herrar Alexander Nilsson m. fl., Jeppsson m. fl. samt Persson i Trängen m. fl. väckta motionerna I: 147 samt II: 58 och 221;

II) i anledning av de av herrar Sandberg och Bengtsson i Kullen m. fl. väckta motionerna II: 31 och 156, medgiva, att statsbidrag må, efter Kungl. Maj:ts närmare beprövande, av automobilskattemedel utgå jämväl för lösen av mark, vars förvärvande kan för vederbörande ort ställa sig i särskilt hög grad betungande såsom exempelvis åker, äng eller trädgård, så ock för lösen av byggnad, som befinnes hinderlig för vägs breddning eller omläggning eller vars undanskaffande kan vara angeläget för tillgodoseende av trafiksäkerheten.

Bidrag till
vägunder-
hållet på
landet m. m.

18:o) Kungl. Maj:t har (punkt 20) föreslagit riksdagen att höja det ordinarie förslagsanslaget till bidrag till vägunderhållet på landet m. m., nu 4,250,000 kronor, med 1,000,000 kronor till 5,250,000 kronor.

[20.] Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 31—35 av statsrådsprotokollet.

Det ordinarie förslagsanslaget till bidrag till vägunderhållet på landet är avsett till gäldande av den enligt 60 § väglagen på staten belöpande andelen, tre tiondelar, av kostnaden för vägunderhåll och — jämlikt beslut av 1927 års riksdag — jämväl för vinterväghållning ävensom för tilläggsbidrag för underhåll av ödebygdevägar. Anslaget, som för budgetåret 1923—1924 utgjorde 3,200,000 kronor, har sedermera höjts, för budgetåret 1924—1925 till 4,700,000 kronor och för budgetåret 1925—1926 till 5,500,000 kronor. Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag har 1927 års riksdag beslutat höjning av anslaget till 8,500,000 kronor samt dess täckande till hälften med automobilskattemedel, och har anslaget i riksstaten för budgetåret 1927—1928 uppförts sålunda:

Bidrag till vägunderhållet på landet, <i>förslagsanslag</i>	kronor 4,250,000.
Ytterligare bidrag till vägunderhållet på landet, <i>förslagsanslag</i> , att direkt utgå av automobilskattemedel	» 4,250,000.

Det utbetalta statsbidraget till vägunderhållet på landet har under budgetåren 1923—1927 uppgått till respektive omkring 5,864,000, 7,342,000, 8,235,000 och 8,789,000 kronor. Med hänsyn härtill och då under nästkommande budgetår tillkommer utbetalning av ovanberörda statsbidrag till vinterväghållningen samt av tilläggsbidrag enligt 9 § i lagen om ödebygdevägar, har en höjning av anslagsmedlen för oförmälda ändamål till 10,500,000 kronor nu befunnits erforderlig. Härav skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag hälften eller 5,250,000 kronor täckas av automobilskattemedel.

Med anledning härav har nu, i anslutning till vad som skett för innevarande budgetår, det erforderliga beloppet uppdelats med 5,250,000 kronor på ett vart av de två ordinarie förslagsanslagen »bidrag till vägunderhållet på landet m. m.» och »ytterligare bidrag till vägunderhållet på landet m. m.», vilket sistnämnda anslag under nästföljande punkt äskas att utgå direkt av automobilskattemedel.

I en inom andra kammaren väckt motion, nr 339, har herr *A. Lindgren* i Dingelvik hemställt, att »det i årets statsverksproposition under sjätte huvudtiteln föreslagna ordinarie förslagsanslaget till bidrag till vägunderhållet på landet, nämligen 10,500,000 kronor», helt måtte utgå av skattemedel, såsom skett t. o. m. budgetåret 1926—1927.

Utskottets
yttrande.

Då något förslagsanslag å 10,500,000 kronor till bidrag till vägunderhållet på landet icke är i statsverkspropositionen begärt, läser den i ämnet väckta motionen få anses närmast beröra det under punkt 19 här nedan behandlade anslaget, vilket, såsom nämnts, är avsett att utgå av automobilskattemedel. Utskottet gör ock under sistnämnda punkt hemställa angående motionen, men anser lämpligt att vid behandlingen av det första av de båda anslagen

under nu förevarande punkt upptaga frågan om sättet för täckningen av de medel som beviljas för vägunderhållet.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot det av departementschefen beräknade medelsbehovet, tillstyrker Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

I avseende å motionärens yrkande, att kostnaderna för ifrågavarande bidrag till vägunderhållet måtte helt utgå av de allmänna statsinkomsterna och alltså icke till någon del bestridas direkt av automobilskattemedel, vill utskottet erinra, att denna fråga var föremål för ingående prövning vid 1927 års riksdag utan att vinna riksdagens bifall. Under återopande härav får utskottet avstyrka den nu i ämnet ånyo väckta motionen.

Departementschefen har redogjort för uppkommen fråga, huruvida s. k. varaktiga vägbeläggningar vore att hänföra till byggande eller till underhåll av väg och har därvid uttalat, att, därest riksdagen icke hade något att häremot erinra, utförandet av varaktiga beläggningar skulle för framtiden i fråga om statsbidrag betraktas icke såsom underhåll utan som förbättring av väg. Vidmakthållandet av en gång utförd varaktig beläggning vore däremot givetvis att hänföra till vägunderhåll.

Utskottet har funnit vad departementschefen sålunda och i övrigt i förevarande avseenden anfört icke föranleda något utskottets särskilda uttalande. Utskottet förutsätter dock, att bidrag till varaktiga beläggningar anvisas att utgå av vederbörande läns automobilskattefond, samt att med anledning av krav på sådant bidrag förhöjning icke må äga rum av något läns andel i utjämningsmedlen, med mindre på grund av särskilt betungande automobiltrafik och därav föranledd onormal ökning i vägskatten verkligt behov härav föreligger.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må höja det ordinarie förslagsanslaget till bidrag till vägunderhållet på landet m. m., nu 4,250,000 kronor, med 1,000,000 kronor till 5,250,000 kronor.

19:o Kungl. Maj:t har (punkt 21) föreslagit riksdagen att höja det ordinarie förslagsanslaget till ytterligare bidrag till vägunderhållet på landet m. m., att direkt utgå av automobilskattemedel, nu 4,250,000 kronor, med 1,000,000 kronor till 5,250,000 kronor.

Ytterligare
bidrag till
vägunder-
hållet på
landet m. m.

[21.]

Såsom utskottet under nästföregående punkt anmält, har herr A. Lindgren i en inom andra kammaren väckt motion, nr 339, hemställt, att »det i årets statsverksproposition under sjätte huvudtiteln föreslagna ordinarie förslagsanslaget till bidrag till vägunderhållet på landet, nämligen 10,500,000 kronor», helt måtte utgå av skattemedel, såsom skett t. o. m. budgetåret 1926—1927.

Vid 1927 års riksdags beslut, att hälften av det enligt väglagen utgående bidraget till vägunderhållet på landet skulle bestridas av automobilskattemedel, förutsattes, att hälften av statsbidraget för kalenderåret 1927 skulle utgå av de under första halvåret 1927 influtna automobilskattemedlen (prop.

nr 175 sid. 20). I följd härav skulle framdeles hälften av det i slutet av varje kalenderår utgående statsbidraget komma att utgå av de under närmast föregående budgetår influtna automobilskattemedlen. Vid fördelningen av de under första halvåret 1927 influtna automobilskattemedlen har avsatts ett belopp av 6 miljoner kronor, motsvarande hälften av det beräknade statsbidraget för 1927 till vägunderhållet på landet. De med automobilskattemedel bestridda utgifterna för statsbidraget hava tills vidare avförts å det i riksstaten för budgetåret 1927—1928 uppförda anslaget för sådant ändamål (VI: C 2), vilket anslag täckes av under samma budgetår inflytande automobilskattemedel. Härigenom har — såsom departementschefen framhållit — det blivit möjligt att utan onödigt uppskov verkställa fördelningen av de under första halvåret 1927 influtna medlen. Därest riksdagen icke har något att häremot erinra, skulle nu enahanda förfarande iakttagas för framtiden. I sådant fall bleve ovannämnda, provisoriskt avsatta belopp, 6 miljoner kronor, omedelbart tillgängligt för fördelning å städerna och de särskilda länen i vanlig ordning.

Utskottets
yttrande.

Under hänvisning till nästföregående punkt får utskottet, med förmälan därjämte att vad departementschefen anfört rörande ifrågavarande anslagsfrågas närmare budgetmässiga ordnande icke givit utskottet anledning till erinran, hemställa,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å den av herr Lindgren i Dingelvik i ämnet väckta motionen II: 339, må höja det ordinarie förslagsanslaget till *ytterligare bidrag till vägunderhållet på landet m. m.*, att direkt utgå av automobilskattemedel, nu 4,250,000 kronor, med 1,000,000 kronor till 5,250,000 kronor.

Statsverkets
andel i
kostnaden för
vägdelningar.

[22.]

20:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 22) hemställer utskottet,

att riksdagen må för bestridande av *statsverkets andel i kostnaden för vägdelningar* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 2,000 kronor.

Understöd
åt synnerligt
betungade
väghållnings-
distrikt.

[23.]

21:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 23) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *understöd åt synnerligt betungade väghållningsdistrikt* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 200,000 kronor.

Motion om
utredning
rörande
höjning av
väganslagen
i syfte att
främja motor-
fordonstrafik
i glest
befolkade
trakter.

22:o) I en inom andra kammaren väckt motion, nr 87, har herr *P. Bergström* i Bäckland hemställt, att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t hemställa om utredning rörande lämpligheten av att väsentligt höja nu utgående vägbyggnadsanslag i anslutning till vad som i motiveringen anförts, d. v. s. för byggande av vägar inom glest befolkade trakter i syfte att främja dessa orters förbindelse med större samhällen genom motortrafik, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan giva anledning.

I fråga om de skäl, motionären anfört till stöd för sitt yrkande, får utskottet hänvisa till motionen.

Motionären har — med tanke särskilt på Norrland — framhållit angelägenheten av att myndigheterna på allt sätt underlätta tillkomsten av nya vägar i glest befolkade bygder; beaktas måste, enligt motionärens förmenande, de samfärdselmöjligheter, som motortrafiken numera erbjuder, varigenom vägförbindelsernas betydelse för dylika trakters utveckling väsentligt ökats.

Utskottet behjärtar dessa motionärens synpunkter, men vill erinra, huru som på sista tiden införts ett flertal nya statsunderstödda vägtyper — enkla bygdevägar, ödebygdevägar samt enskilda utfartsvägar — samtliga avsedda att direkt tjäna det av motionären angivna syftet och tillkomna på grundval av utredningar, utförda av för ändamålet särskilt tillkallade sakkunniga.

I vilken utsträckning staten bör understödjande ingripa på detta område, synes utskottet närmast vara en statsfinansiell fråga, som får lösas genom här avsedda anslags lämpliga avvägning i förhållande till övriga budgetära krav.

Under återopande härav får utskottet avstyrka motionen.

Utskottet hemställer alltså,

att den av herr Bergström i Bäckland väckta motionen II: 87 icke må av riksdagen bifallas.

23:o) Kungl. Maj:t har (punkt 24) föreslagit riksdagen dels till hamn- och farledsundersökningar för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 15,000 kronor, dels ock besluta, att för åtnjutande av statsbidrag från ifrågavarande anslag skola gälla de i statsrådsprotokollet förordade villkor.

Hamn- och farledsundersökningar.

[24.]

För undersökningar av hamnar och farleder m. m. finnas å riksstaten för innevarande budgetår uppförda två extra anslag, nämligen *dels* anslaget till undersökningar av mindre hamnar och farleder ävensom till upprättande av planer till anläggning eller ombyggnad av broar, då dylika arbeten icke äro förenade med vägföretag, och *dels* anslaget till undersökningar och upprättande av arbetsplaner för sådana fiskehamnar, som äro avsedda att antingen utföras såsom statens fiskehamnar eller erhålla statsbidrag från anslaget till statsunderstödda fiskehamnar. Det förra anslaget, som tidigare under en lång följd av år utgått med 10,000 kronor och under budgetåren 1924—1926 varit höjt till 20,000 kronor, sänktes för budgetåret 1926—1927 till 15,000 kronor och för budgetåret 1927—1928 ytterligare till 10,000 kronor. Vad beträffar det senare anslaget, hade riksdagen tidigare anvisat ett anslag till undersökningar m. m. för statens fiskehamnar och ett anslag till undersökningar m. m. för statsunderstödda fiskehamnar. Genom beslut av statsmakterna nästlidet år upptogs å riksstaten för budgetåret 1927—1928 ett gemensamt anslag för samtliga fiskehamnsundersökningar till belopp av 10,000 kronor.

För erhållande av statsbidrag från de nuvarande två anslagen gälla följande villkor. Beträffande anslaget till undersökningar av mindre hamnar och farleder m. m. stadgas, att vederbörande intressenter skola bestrida, förutom kostnader för erforderlig hantlangning, inbegripet förmån för hantlangningsmanskaf, båtar och sådana undersökningsredskap, som icke äro att hänföra till instrument, lägst en tredjedel av övriga kostnader för arbetet, dock att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, när synnerliga skäl därtill föreligga, må medgiva nedsättning av intressenternas andel i kostnaderna, likväl ej till mindre än en tiondel. Vid fiskehamnsundersökningar skola vederbörande intressenter bekosta förut nämnd hantlangning ävensom i fråga om fiskehamnsundersökningar, vartill förrättningsman icke förordnats före den 1 juli 1927 och vilka icke avse revidering av före nämnda dag upprättade arbetsplaner för företag, avsedda att utföras såsom statens fiskehamnar, lägst en tiondel och högst en tredjedel av övriga kostnader för arbetet.

Med tillstyrkande till en början att en omarbetning för en kostnad av 2,500 kronor utfördes av ett föreliggande förslag till inomskärsfarled mellan Göteborg och Strömstad, har *departementschefen* vidare anfört följande:

»Vad härefter beträffar den ifrågasatta sammanslagningen av anslagen till undersökningar av mindre hamnar och farleder m. m. och till fiskehamnsundersökningar, får jag erinra, att jag tidigare denna dag föreslagit, att medel till undersökningar m. m. för broar, såväl då de äro förenade med vägföretag som då så icke är fallet, skall utgå från anslaget till vägundersökningar samt att till följd härav ett belopp av 5,000 kronor skall överflyttas till nämnda anslag från anslaget till undersökningar för mindre hamnar och farleder m. m. Därest detta förslag bifalles, synes det mindre lämpligt att bibehålla två olika anslag för undersökningar av hamnar och farleder. Jag vill därför tillstyrka, att ett gemensamt anslag anvisas för samtliga dessa undersökningar under benämningen »Hamn- och farledsundersökningar».

Enligt vad jag inhämtat, inneligger icke för närvarande hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen någon framställning om undersökning, avsedd att bekostas av det nuvarande anslaget till undersökningar av mindre hamnar och farleder m. m. samt utföras under nästkommande budgetår. Då med hänsyn härtill kostnaden för den av mig förordade omarbetningen av förslag till inomskärsfarled mellan Göteborg och Strömstad synes kunna bestridas av det nya gemensamma undersökningsanslaget, dock utan villkor om bidrag från intressenternas sida, och då beträffande undersökningar såväl för fiskehamnar som för andra hamnar ävensom farleder återhållsamhet alltjämt torde böra iakttagas, anser jag mig icke kunna tillstyrka, att berörda gemensamma anslag bestämmas till högre belopp än 15,000 kronor.

För det sålunda ifrågasatta anslaget torde böra såsom villkor föreskrivas, att vederbörande intressenter i företaget skola vidkännas kostnaderna för hantlangning m. m. samt dessutom i fråga om undersökningar, vilka icke avse revidering av före den 1 juli 1927 upprättade arbetsplaner för företag, avsedda att utföras såsom statens fiskehamnar, bestrida lägst en tredjedel av övriga undersökningskostnader, dock att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen dels i fråga om fiskehamnsundersökningar och dels i övrigt, när synnerliga skäl därtill föreligga, må medgiva nedsättning av intressenternas andel i kostnaden, likväl ej till mindre än en tiondel. I fall, då undersökning företrädesvis är av betydelse för det allmänna och något särskilt framträdande enskilt intresse icke kan påvisas, synes Kungl. Maj:t böra kunna medgiva, att hela undersökningskostnaden bestrides av statsmedel.»

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot vad som under förevarande punkt i olika avseenden föreslagits, får hemställa,

Utskottets
yttrande.

att riksdagen må

a) till *hamn- och farledsundersökningar* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 15,000 kronor;

b) besluta, att för åtnjutande av statsbidrag från ifrågavarande anslag skola gälla de i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 4 januari 1928 förordade villkor.

24:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 25) rörande anslag för utredning rörande uthamn för Haparanda vid Karl Johans stad har riksdagen redan fattat beslut; varom utskottet velat härigenom

Utredning
rörande ut-
hamn för
Haparanda
vid Karl
Johans stad.

erinra.

[25.]

25:o) Kungl. Maj:t har (punkt 26) föreslagit riksdagen 1) besluta, att den av riksdagen år 1921 beslutade hamnbyggnaden vid Gnisvärd samt en hamnanläggning vid Torekov — sistnämnda företag under det i statsrådsprotokollet angivna villkor om bidrag från vederbörande intressenter — skola i nu angiven ordning komma till utförande inom fiskehamnsgruppen I efter den inom samma grupp befintliga, nu pågående hamnbyggnaden vid Lörudden; 2) medgiva, att även för fall, där sådant ej tidigare beslutats, hamnarna vid Gnisvärd och Torekov skola utföras och underhållas genom statens försorg; 3) för bedrivande av arbeten å till fiskehamnsgruppen I hörande hamnbyggnader för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 200,000 kronor.

Statens
fiskehamnar.

[26.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 43—49 av åberopade statsrådsprotokollet.

I samband med förevarande förslag har utskottet till behandling förehaft dels två inom riksdagen väckta motioner, den ena inom första kammaren, nr 87, av herr *Petrus Nilsson* m. fl. och den andra inom andra kammaren, nr 155, av herr *E. Olsson* i Högby m. fl., däri hemställts, att den av riksdagen senast år 1923 till anläggning beslutade hamnbyggnaden Byxelkrok, till vars utförande vederbörande kommun och landsting anslagit av riksdagen förutsatta penningbidrag, måtte enligt ingenjören Segerfors förslag bringas till utförande i därför redan tidigare fastställd ordning, att bekräfta att hamnen vid Byxelkrok skall utföras och underhållas genom statens försorg; samt att för bedrivande av arbeten å till fiskehamnsgruppen I hörande hamnbyggnader för budgetåret 1928—1929 måtte anvisas ett extra reservationsanslag av 300,000 kronor, varigenom möjlighet finnes till påbörjande i mindre skala även av de föreslagna hamnanläggningarna vid Gnisvärd och Torekov;

dels ock en inom andra kammaren av herr *O. Osberg* väckt motion nr 226, däri hemställts, att hamnförbättringen vid Hönö-Klåva skall utföras i enlighet med den nya av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uppgjorda planen

under villkor, att intressenterna bidraga med fem procent av den beräknade anläggningskostnaden, 313,500 kronor.

I fråga om de skäl motionärerna anfört till stöd för sina framställningar får utskottet hänvisa till motionerna.

I skrivelse den 30 augusti 1927 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* gjort framställning i fråga om behovet av medel för statens fiskehamnar under budgetåret 1928—1929.

Beträffande fiskehamnsgruppen I anför styrelsen i huvudsak:

Av de till denna grupp hörande företagen vore de två första hamnbyggnaderna vid Herrevik och Byviken färdigställda. Arbetena för den tredje hamnen i gruppen, Hölik, igångsattes år 1926 enligt Kungl. Maj:ts medgivande den 11 december 1925, och denna hamn beräknades vara färdigbyggd år 1928. Arbetena för den fjärde hamnen i gruppen, Lörudden, igångsattes i början av år 1927 enligt Kungl. Maj:ts medgivande den 7 oktober 1926 och beräknades vara avslutade i augusti 1928. Beträffande den femte hamnen, Vårskär, syntes denna ej böra komma till utförande, enär kommunen ställt sig avvisande och ej ville överlåta nödigt område för hamnen på av riksdagen föreskrivna villkor.

Vad slutligen hamnen vid Byxelkrok beträffade, hade styrelsen låtit utarbeta ett nytt förslag till arbetsplan. Planen, som efter på besiktning grundade anvisningar av t. f. överdirektören Fr. Enblom uppgjorts i januari 1927 av arbetschefen S. Segerfors, vore beräknad kunna genomföras för en kostnad av 264,000 kronor, således för ungefär hälften av den kostnad, 529,000 kronor, som det av riksdagen år 1923 antagna alternativ II beräknades draga.

Styrelsen hemställer, att beslut måtte fattas om utförande av statens fiskehamn vid Byxelkrok i enlighet med nyssberörda plan.

Sedermera har styrelsen i skrivelse den 3 oktober 1927 meddelat, att landstinget och Böda kommun beslutat bidraga med fem respektive tio procent av den verkliga anläggningskostnaden för fiskehamnen vid Byxelkrok, landstinget dock med högst 15,000 kronor.

Vidare upprepar styrelsen sin ovan omförmälda, år 1926 gjorda framställning, att beslut måtte fattas om anläggande av statens fiskehamnar vid Gnisvärd, Torekov och Utklipporna. Dylik framställning har jämväl gjorts av länsstyrelsen i Gotlands län beträffande Gnisvärd och länsstyrelsen i Blekinge län i fråga om Utklipporna.

Beträffande hamnen vid Gnisvärd må erinras, att i förenämnda motioner vid 1927 års riksdag till stöd för yrkandet om företagets påbörjande anfördes i huvudsak följande:

Gnisvärd vore västra Gotlands största fiskeläge med omkring 40 fiskare, vilka med 15 motorbåtar och något över 20 andra mindre båtar i medeltal årligen förde i land över 100,000 kilogram fisk. Dessa fiskare kämpade emellertid med mycket stora svårigheter på grund av de dåliga hamnförhållandena. Sålunda måste vid lågvatten stundom fisket helt inställas, emedan båtarna icke kunde flyta genom hamninloppet, och i svårt väder vore det förenat med verklig livsfara att angöra hamnen till följd av den grunda och stenuppfyllda infartsleden. En fiskehamn vid Gnisvärd skulle bliva av

nytta för fiskarena icke blott därstädes utan även i det närbelägna Blahälls fiskeläge.

I fråga om den föreslagna hamnen vid Torekov anförde styrelsen i ovanberörda skrivelse den 31 augusti 1926 i huvudsak:

Efter samråd med orsintressenterna hade en ny förenklad plan utarbetats med en beräknad anläggningskostnad för hamnen med 3.6 meters djup av 356,000 kronor, och hade kommunen förbundit sig såväl att lämna nödigt markområde som att bidraga till kostnaderna med ett belopp av 5,000 à 7,000 kronor. Kostnaden för förut omförmälda, år 1924 föreslagna hamnförbättringar vid Torekov beräknades till 424,700 kronor och för den år 1919 planerade stora fiske- och nödhamnen därstädes till 1,861,700 kronor.

Utöver vad tidigare av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen yttrats i fråga om företagen vid Gnisvärd, Torekov och Utklipporna anför styrelsen nu i huvudsak:

Beträffande *Gnisvärd* hade överenskommelse träffats om avsöndrande av visst område för hamnen. Därest arbetena vid Gnisvärd icke kunde inom den närmaste tiden igångsättas, medan ännu materiel, arbetsledning och en del rutinerade arbetare kunde direkt överflyttas dit från andra, under avslutning varande hamnarbeten å Gotland, måste en ökning i den uppskattade kostnaden, 132,000 kronor, av omkring 10,000 kronor för extra transporter av materiel och personal beräknas.

Till en fiskehamn vid *Utklipporna* hade hittills insamlats 29,600 kronor bland orsintressenterna, därvid länets hushållningssällskap bidragit med ett mindre belopp. Såsom villkor för statsmakternas beslut om fiskehamnens utförande borde därför uppställas, att vederbörande intressenter bidroge med fem procent av den beräknade kostnaden, 665,000 kronor, eller med 33,250 kronor.

Sedermera har Thure Nilsson hemställt om anläggande på statens bekostnad av vissa mindre fiskehamnar på Öland.

Beträffande medelsbehovet för arbeten inom fiskehamnsgruppen I anför styrelsen:

Samtliga nu disponibla medel måste beräknas vara förbrukade vid utgången av innevarande budgetår. För färdigställande av nu under arbete varande anläggningar beräknades under nästa budgetår åtgå cirka 50,000 kronor. Vidare syntes under samma år tvenne nya hamnarbeten böra igångsättas. På grund av deras utomordentligt stora betydelse syntes då Gnisvärd och Utklipporna närmast böra ifrågakomma, och borde då den förra till större delen medhinnas och den senare till en mindre del, motsvarande en kostnad av respektive 100,000 kronor och 120,000 kronor. Medelsbehovet skulle således bli 270,000 kronor, varav kunde beräknas, att från »Blekinge Fiskareförening Utklippan» cirka 20,000 kronor tillskötes.

Styrelsen hemställer därför, att till utförande av till fiskehamnsgruppen I hörande arbeten måtte för budgetåret 1928—1929 anvisas 250,000 kronor.

Av de för företag inom gruppen II (muddringshamnar) anvisade medel, 1,250,000 kronor, skulle, enligt vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen erinrat, jämlikt beslut av riksdagen användas dels 147,700 kronor till hamnförbätt-

ringen vid Baskemölla och dels tillhopa 450,000 kronor till arbeten inom gruppen I, varför hela anslaget till gruppen II begränsats till 652,300 kronor. Då hittills utförda arbeten kunnat utföras för ungefär den beräknade kostnaden, borde anslaget kunna visa sig tillräckligt för arbetenas slutförande utom i vad avsåge en såsom erforderlig ansedd utvidgning av planen för Hönö-Klåva, som skulle medföra en beräknad kostnadsökning av omkring 200,000 kronor (313,500 kronor mot tidigare angivna 115,000 kronor). Även om denna större plan bleve fastställd och arbetet igångsattes under budgetåret 1928—1929, torde emellertid, framhåller styrelsen, penningbehovet under nämnda budgetår kunna hållas inom det tillgängliga anslaget, varför anvisande av nya medel till detta anslag icke nu behöfve ifrågasättas.

Departementschefen anför följande:

»Av de verkställda utredningarna torde framgå, att för fisket å Gotlands västkust söder om Visby föreligger ett starkt behov av förbättrade hamnförhållanden, för att det med användande av större fiskefartyg skall kunna effektivare bedrivas och ytterligare utvecklas. Behovet av en dylik stödjepunkt för fisket i dessa trakter vid Gnisvärd har också vitsordats såväl av i ärendet hörda myndigheter och sakkunniga som ock av statsutskottet vid nästlidet års riksdag. Enligt det nu utarbetade förslaget kan för sådant ändamål erhållas en lämplig fiskehamnsanläggning vid Gnisvärd för en kostnad utgörande mindre än en tredjedel av kostnaden för det av riksdagen år 1921 beslutade men sedermera uppskjutna fiskehamnsbygget vid berörda plats. Med hänsyn härtill och till fördelen att direkt kunna dit överflytta arbetspersonal och materiel från andra hamnarbeten på Gotland vill jag tillstyrka, att hamnen vid Gnisvärd nu kommer till utförande enligt det nya förslaget samt att företaget i planen över byggandet av fiskehamnar hörande till grupp I får sin plats omedelbart efter hamnbyggnaden vid Lörudden.

Beträffande härefter frågan om en hamnanläggning vid Torekov äro hamnförhållandena därstädes synnerligen otillfredsställande. Sålunda är den gamla vågbrytaren förstörd och hamnen till följd av den utav de nordvästliga stormarna förorsakade tång- och sanddriften så igengrundad, att blott helt små farkoster kunna ingå i densamma. Detta har haft till följd, att fisket i dessa trakter gått tillbaka, enär kustbefolkningen därstädes på grund av hamnens ringa djup och i övrigt dåliga beskaffenhet ej kan använda de större fiskebåtar, som erfordras för bedrivande av havsfiske. Med sitt fördelaktiga läge för fiske i Kattegatt och med sina stora avsättningsmöjligheter erbjuder emellertid Torekov goda förutsättningar för ett lönande havsfiske, vartill kommer, att den nu föreslagna hamnanläggningen skulle utgöra en lämplig skyddshamn för de fartyg, som bedriva fiske i angränsande farvatten. Behovet av en förbättring i hamnförhållandena i Torekov torde alltså få anses tillräckligt styrkt, och har detta behov vitsordats såväl av de i ärendet hörda myndigheterna som av riksdagen. På grund härav och då enligt det senast framlagda förslaget en tillfredsställande hamn i Torekov kan erhållas för ett belopp, som icke uppgår till en femtedel av kostnaden, 1,861,700 kronor, för genomförande av det för 1921 års riksdag framlagda men av riksdagen huvudsakligen på grund av den tillämnade anläggningens betydande omfattning avslagna förslaget till skydds- och fiskehamn därstädes, anser jag mig böra förorda, att en hamn i enlighet med det nya förslaget nu anordnas vid Torekov, därvid detta arbete i planen för fiskehamnsbyggnader inom grupp I torde böra sättas efter hamnen vid Gnisvärd. Såsom villkor för den nya hamnen vid Torekov torde böra föreskrivas, att vederbörande intressenter skola bidra med minst 5,000 kronor till hamnens utförande.

Till följd av vad sålunda föreslagits och då det med hänsyn till nödvändigheten att alltjämt bedriva statens fiskehamnsbyggnader i mera begränsad omfattning icke synes möjligt att samtidigt igångsätta arbetena å ytterligare fiskehamnar inom denna grupp, lärer det icke vara erforderligt att nu taga ståndpunkt till vare sig den nya planen för fiskehamnen vid Byxelkrok eller frågan om anläggning av hamn vid Utklipporna.

Av vad sålunda anförts följer, att jag anser mig kunna tillstyrka beredande för nästkommande budgetår av medel för hamnbyggnader inom fiskehamnsgruppen I i den utsträckning, som erfordras för färdigställande av arbetena vid Hölick och Lörudden samt påbörjande av de ovan förordade företagen vid Gnisvärd och Torekov. Härför lärer ett belopp av 200,000 kronor vara erforderligt.

Vad slutligen beträffar det till fiskehamnsgruppen II hörande arbetet vid Hönö-Klåva, synes med beslut om företagets utförande i enlighet med den nu framlagda planen så mycket hellre kunna anstå, som behov av arbetets igångsättande under nästa budgetår icke lärer föreligga.»

Med hänsyn till den av departementschefen i ärendet anförda utredningen vill utskottet tillstyrka att beslut nu fattas om igångsättande av de föreslagna fiskehamnsanläggningarna vid Gnisvärd och Torekov.

Vad hamnen vid Byxelkrok beträffar, bör icke förbises det stora intresse, som Ortsbefolkningen ådagalagt för tillkomsten av denna nya hamnanläggning å Ölands nordvästra udde. Genom omarbetning av de ursprungligen uppgjorda planerna för anläggningen hava också de beräknade kostnaderna för densamma kunnat nedbringas från tidigare angivet belopp av 529,000 kronor till 264,000 kronor, varav enligt åtagande 26,400 kronor skulle gäldas av Böda kommun. Då emellertid Kungl. Maj:t icke upptagit ifrågasvarande hamnanläggning i planen för nästkommande budgetår, har utskottet icke ansett sig böra på grund av enskild motion nu föreslå hamnens utförande; men utskottet förväntar, att Kungl. Maj:t fortfarande har sin uppmärksamhet riktad på denna angelägenhet och icke underlåter att för riksdagen framlägga förslag i ämnet, så snart förhållandena sådant medgiva.

Vidkommande den till fiskehamnsgruppen II (muddringshamnar) hörande hamnanläggningen vid Hönö-Klåva är att märka, att de nuvarande hamnanordningarna därstädes, trots att platsen utgör ett av Bohusläns och landets största fiskelägen med en fiskebåtsflotta på cirka ett sextiotal fartyg, uppgivas vara synnerligen otillfredsställande. Vid kultje och storm måste fiskebåtarna lämna hamnen och söka mera skyddade platser.

På grund härav och då, enligt vad utskottet inhämtat, det ur synpunkten av ett planmässigt bedrivande av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens fiskehamnsarbeten är önskligt, att ifrågasvarande hamnanläggning kommer till utförande under den närmaste tiden, vill utskottet tillstyrka, att beslut i enlighet med det motionsvis väckta förslaget nu fattas om nämnda hamnanläggningens utförande.

I avseende å för ändamålet erforderligt anslag får utskottet tillstyrka, att för nästkommande budgetår anvisas det av Kungl. Maj:t under fiskehamnsgrupp I äskade anslagsbeloppet å 200,000 kronor. För fiskehamnsgrupp II

Utskottets
yttrande.

behöves, såsom av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens yttrande inhämtas, intet nytt anslag för 1928—1929.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a), med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å de av herr Petrus Nilsson m. fl. och herr Olsson i Högby väckta motionerna I: 87 och II: 155, i vad de avse utförande av hamnbyggnaden vid Byxelkrok, besluta, att den av riksdagen år 1921 beslutade hamnbyggnaden vid Gnisvärd samt en hamnanläggning vid Torekov — sistnämnda företag under det av departementschefen i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 4 januari 1928 angivna villkor om bidrag från vederbörande intressenter — skola i nu angiven ordning komma till utförande inom fiskehamnsgruppen I efter den inom samma grupp befintliga, nu pågående hamnbyggnaden vid Lörudden;

b) medgiva, att även för fall, där sådant ej tidigare beslutats, hamnarna vid Gnisvärd och Torekov skola utföras och underhållas genom statens försorg;

c), med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å ovannämnda motioner I: 87 och II: 155, i vad de avse höjning av det av Kungl. Maj:t äskade anslagsbeloppet, för *bedrivande av arbeten å till fiskehamnsgruppen I hörande hamnbyggnader* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 200,000 kronor;

d) i anledning av den av herr Osberg väckta motionen II: 226 besluta, att hamnförbättringen vid Hönö-Klåva skall utföras i enlighet med den nya av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i skrivelse den 30 augusti 1927 omförmälda planen under villkor, att intressenterna bidra med fem procent av den beräknade anläggningskostnaden.

26:o) Kungl. Maj:t har (punkt 27) föreslagit riksdagen att för statsunderstödda fiskehamnar för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 190,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 49—56 av återropade statsrådsprotokollet.

I samband med förevarande förslag har utskottet till behandling förehåft *dels* en inom första kammaren av herr G. W. A. Roos väckt motion, nr 29, däri hemställts, att riksdagen ville utöver de av Kungl. Maj:t äskade 190,000 kronor för ifrågavarande ändamål anvisa ytterligare 110,000 kronor eller sammanlagt 300,000 kronor;

dels ock en inom andra kammaren av herr O. N. Olsson i Broberg m. fl. väckt motion, nr 89, däri hemställts, att riksdagen måtte för statsunderstödda hamnar för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 300,000 kronor.

I fråga om de skäl motionärerna anfört till stöd för sina framställningar far utskottet hänvisa till motionerna.

I skrivelse den 30 augusti 1927 anför *råg- och rattenbyggnadsstyrelsen* be-
träffande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål i huvudsak följande:

Till erhållande av bidrag från anslaget till statsunderstödda fiskehamnar
innehållande för närvarande sju ansökningar, motsvarande en beräknad bygg-
nadskostnad av 555,000 kronor och ett anslagsbelopp av omkring 485,000
kronor.

Dessutom vore utredningar för anslags förordande nära genomförda för
ytterligare tre hamnar, för vilka beräknades en byggnadskostnad av 154,000
kronor.

Den av riksdagen i skrivelse den 12 maj 1925, nr 6 A, punkt 23, begärda
utredningen angående behovet av och kostnaderna för iordningsställande av
fiskehamnen i Vitemölla i Kristianstads län hade nu verkställts och arbets-
plan för iordningsställande av hamnen den 3 februari 1927 uppgjorts av ar-
betschefen G. Persson. Arbetet skulle bestå i förstärkning och reparation
av vågbrytarna och muddring i hamnen samt beräknades draga en kostnad
av 108,000 kronor.

Genom nyårsstormen 1904--1905 bortspolades övre delen av ytterskydden
vid de båda vågbrytarna, brobänksmurverket å hela västra hamnarmen samt
landfästet för östra armen, varjämte en myckenhet sand infördes i hamnen.
Sedan dess hade intet åtgjorts för hamnens underhåll utan densamma hade
försämrats under årens lopp och detta påtagligt även under det sista året.
Fisket vid Vitemölla vore detsamma, som bedreves från övriga hamnar på
ostkusten av Skåne och Blekingekusten, alltså i huvudsak sill-, torsk- och
flundrefiske. Med ordnade hamnförhållanden skulle under höst, vinter och
vår även kunna bedrivas laxfiske. Antalet fiskebåtar hemmahörande i Vite-
mölla utgjorde 28, varav 3 däckade motorbåtar å 3 tons nettodräktighet;
övriga vore öppna segelbåtar av cirka 5 meters längd.

För att få hamnen iståndsatt vore en nödvändighet, att de båda vågbry-
tarna reparerades samt att hamnen uppmuddrades till 2,5 meters djup under
medelvattenytan. Då vederbörande hamnintressenter utfäst sig att bidra
med 10 procent av kostnaden, beräknades det erforderliga statsbidraget till
97,200 kronor.

Förutom nu avhandlade hamnföretag vore emellertid ett mycket stort
antal planerade, för vilka kostnaderna beräknats till i runt tal 5,000,000
kronor. Lämpligen torde härvid böra erinras om länsstyrelsens i Göte-
borgs och Bohus län i 1926 års statsverksproposition omförmälda skrivelse
den 17 augusti 1925, vari framhölls, hurusom behovet av utvidgning och
förbättring av länets mindre fiskehamnar vore trängande och kostnaderna
därför beräknade till icke mindre än i runt tal 2,500,000 kronor. Under
året torde jämväl inkomma en del nya ansökningar rörande såväl dessa
Bohushammar som vissa andra, vilka borde tillgodoses med statsbidrag.

Styrelsen hemställer därför, att för ändamålet måtte för budgetåret 1928—
1929 anvisas 300,000 kronor.

Departementschefen har för egen del i ärendet anfört följande:

»Då behov föreligger av förbättring av hamnen vid Vitemölla, vill jag
tillstyrka, att detta arbete kommer till utförande i enlighet med styrelsens
förslag samt att härför utgår statsbidrag i den ordning, som gäller för stats-
understödda fiskehamnar.

Vad beträffar behovet i övrigt av anslag till statsunderstödda fiskehamnar, så enär för framtiden statens bidrag till nya fiskehamnar och förbättringar av äldre fiskehamnar i regel torde komma att utgå från ifrågasvarande anslag, synes anslag för ändamålet böra anvisas jämväl för nästkommande budgetår. Med hänsyn till rådande förhållanden anser jag mig emellertid icke kunna tillstyrka beviljande av större belopp än som anvisats för innevarande budgetår eller 190,000 kronor.»

I statsverkspropositionen förutsattes, att, därest riksdagen icke har något att häremot erinra, Kungl. Maj:t i samband med den förut omfördälda revisionen av hithörande statsbidragsbestämmelser skulle vidtaga viss ändring i gällande bestämmelser rörande bidrag från nu förevarande anslag i syfte att vinna ökad trygghet för vederbörande hamnföretags underhåll och användning för avsett ändamål.

Utskottets
yttrande.

Med hänsyn till föreliggande stora behov av anslag för ifrågasvarande ändamål vill utskottet, i anslutning till de i ämnet motionsvis framställda yrkandena, tillstyrka, att förevarande anslag för nästkommande budgetår bestämmes till 250,000 kronor, en höjning på 60,000 kronor i förhållande till innevarande budgetår och Kungl. Maj:ts föreliggande förslag.

Vad departementschefen anfört rörande behovet av viss ändring i villkoren för statsbidrag till statsunderstödda fiskehamnar och mindre hamnbyggnader, föranleder intet särskilt uttalande från utskottets sida.

Utskottet hemställer,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och de i ämnet av herrar Roos och Olsson i Broberg m. fl. väckta motionerna I: 29 och II: 89, må för *statsunderstödda fiskehamnar* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 250,000 kronor.

Handels-
hamnar och
farleder.
[28.]

27:o) Kungl. Maj:t har (punkt 28) föreslagit riksdagen att till handelshamnar och farleder för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 250,000 kronor.

Med utgångspunkt från att det för 1927—1928 utgående anslag till understödjande av brobyggnader och företrädesvis mindre hamnbyggnader m. m. bibehölles oförändrat vid 1,000,000 kronor har nu den för handelshamnar och farleder avsedda delen därav, eller en fjärdedel av anslaget, föreslagits skola upptagas såsom ett särskilt anslag å 250,000 kronor. Återstoden skulle, på sätt utskottet under punkt 8:o) här ovan föreslagit, ingå i anslaget till byggnader av landsvägar, vanliga bygdevägar och broar.

Utskottets
yttrande.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet, att riksdagen må till *handelshamnar och farleder* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 250,000 kronor.

28:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 29) hemställer utskottet, att riksdagen må till *underhåll av fiskehamnar* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor.

*Underhåll
av fiske-
hamnar.
[29.]*

Vägtrafikväsendet.

29:o) Kungl. Maj:t har (punkt 30) föreslagit riksdagen att — med utslutande ur riksstaten av det ordinarie reservationsanslaget till vägar och kommunikationer — i riksstaten för budgetåret 1928—1929 upptaga ett ordinarie reservationsanslag till bidrag till vissa kommunikationsändamål med 20,000 kronor.

*Bidrag
till vissa
kommunika-
tionsändamål.
[30.]*

De utgifter, som avföres från det i riksstaten för innevarande budgetår under titeln »Vägar och kommunikationer» uppförda anslaget, utgöras — framhåller departementschefen — bland annat, av bidrag till ångbåts- och motorbåtstrafik å olika insjöar i Norrland, av medel till avlönande av åborna å fjällstugorna vid vissa kommunikationsleder, av Sveriges bidrag till den ständiga internationella föreningen för frågor rörande vägväsendet, samt av bidrag till den internationella luftfartskommissionen. I enlighet med vad riksräkenskapsverket hemställt har anslagets titel ansetts böra ändras till: Bidrag till vissa kommunikationsändamål.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må — med utslutande ur riksstaten av det ordinarie reservationsanslaget till vägar och kommunikationer — i riksstaten för budgetåret 1928—1929 upptaga ett ordinarie reservationsanslag till *bidrag till vissa kommunikationsändamål* å 20,000 kronor.

*Utskottets
yttrande.*

30:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 31) hemställer utskottet:

att riksdagen må minska det ordinarie förslagsanslaget till *bidrag till skjutsentreprenader*, nu 230,000 kronor, med 60,000 kronor till 170,000 kronor.

*Bidrag
till skjuts-
entrepren-
ader.
[31.]*

31:o) Kungl. Maj:t har (punkt 32) föreslagit riksdagen att till bestridande av utgifter för registrering av automobiler m. m. för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 20,000 kronor.

*Utgifter för
registrering
av automo-
biler.
[32.]*

Chefen för generalstaben har i skrivelse den 30 december 1927 anfört bland annat:

En till generalstaben inkommanderad officer hade hittills förestått centralregistret och såsom ersättning härför uppburit ett årligt arvode av 720 kronor. Nämnde officer hade emellertid från och med den 1 januari 1928 överförs till frivillig övergångsstat, men hade chefen för generalstaben, med

hänsyn till önskvärdheten av att behålla samma person under längre tid såsom föreståndare för centralregistret, hemställt om hans kvarbeordrande vid generalstaben. För tiden intill den 1 juli 1928 syntes erforderlig ersättning till officeren kunna utgå från till chefens för generalstaben förfogande stående medel. Med hänsyn till det ökade arbetet inom centralregistret syntes erforderligt, att föreståndaren för detsamma ägnade huvudsakliga delen av sin tjänstgöring åt registret och endast undantagsvis toges i anspråk för annat därmed sammanhängande arbete inom generalstaben. För statsverket torde det bliva förmånligare att för ifrågavarande befattning använda en till övergångsstat överförd officer än en aktiv officer. Arvodet för befattningen i fråga syntes böra beräknas till 3,180 kronor för år; och hemställde chefen för generalstaben om härav föranledd förhöjning i det av honom i skrivelsen den 15 november 1927 äskade beloppet av 9,000 kronor.

För egen del har *departementschefen* anfört följande:

»Enligt vad jag inhämtat omhänderhaves skötseln av centralregistret, förutom av nämnde officer i egenskap av föreståndare, av tre kvinnliga biträden. Ersättningen till dessa biträden utgår i form av ett bestämt årsarvode, nämligen med 2,700 kronor till ett första biträde och 1,800 kronor till vardera av två andra biträden. De nu föreliggande framställningarna avse att bereda dels officeren ett från 720 kronor till 3,180 kronor förhöjt årsarvode, motsvarande arvodet till aktuarie i generalstaben, vilket motiveras därav att han numera överförs till övergångsstat, dels ock vart och ett av de kvinnliga biträdena avlöningstillägg med 300 kronor. Häremot synes intet vara att erinra, varvid förutsättes, att dyrtidstillägg å ifrågavarande arvoden icke skall utgå. Med hänsyn härtill och till storleken av de utgifter, som i övrigt kunna väntas komma att belasta anslaget, vilket ju på senare tid väsentligt överskridits, synes en höjning av anslaget till 20,000 kronor vara erforderlig.»

Utskottets
yttrande.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag har icke givit utskottet anledning till särskild erinran. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till bestridande av *utgifter för registrering av automobiler* m. m. för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 20,000 kronor.

Luftfartsväsendet.

Understöd av
regelbunden
luftfart m. m.
samt väder-
lekstjänst för
luftfart.

32:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 33 och 34) om anslag för understöd av regelbunden luftfart m. m. och väderlekstjänst för luftfarten m. m. kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

anmäla.

[33 o. 34.]

Byggnadsväsendet.

33:o) Kungl. Maj:t har (punkt 35) föreslagit riksdagen att för byggnadsstyrelsens verksamhet för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag av 88,500 kronor.

[35.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 96 i åberopade statsrådsprotokollet.

I det ordinarie förslagsanslaget å 256,300 kronor till byggnadsstyrelsen ingår en post å 67,000 kronor till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. Utöver det ordinarie anslaget har riksdagen till upprätthållande av byggnadsstyrelsens verksamhet sedan flera år tillbaka anvisat ett extra anslag, senast för budgetåret 1927—1928 till belopp av 84,500 kronor. Sistnämnda anslag är avsett till avlöningar, i den mån den ordinarie anslagsposten icke förslår, till icke-ordinarie befattningshavare och tillfälliga arbetsbiträden å styrelsens samtliga byråer utom byggnadsbyrån, beträffande vars icke-ordinarie befattningshavare kostnaderna för avlöningar jämlikt medgivande av riksdagen påföras anslagen för de av byggnadsstyrelsen omhändertvorda byggnadsföretag enligt grunder, som fastställas av Kungl. Maj:t.

För nästkommande budgetår beräknar byggnadsstyrelsen samtliga kostnader för avlöningar m. m. till icke-ordinarie personal till ett belopp av 155,500 kronor, då den för ändamålet i det ordinarie anslaget till byggnadsstyrelsen upptagna posten uppgår till 67,000 kronor, skulle således för nästkommande budgetår erfordras ett extra förstärkningsanslag av 88,500 kronor. Ökningen är beroende på, bland annat, tillkommande ålderstillägg.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för *byggnadsstyrelsens verksamhet* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag av 88,500 kronor.

Utskottets
yttrande.

34:o) Under punkt 36 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till avlöning av länsarkitekter för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag av 52,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till åberopade statsrådsprotokollet sid. 97—99.

Läns-
arkitekter.
[36.]

Till avlöning av länsarkitekter har riksdagen för budgetåret 1927—1928 anvisat 47,000 kronor. I enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter rörande dispositionen av nämnda anslag skall antalet länsarkitekter vara åtta. De särskilda länsarkitektsdistrikten omfatta, ett distrikt Stockholms län, ett distrikt Kronobergs, Kalmar och Blekinge län, ett distrikt Malmöhus och Kristianstads län, ett distrikt Göteborgs och Bohus samt Hallands län, ett distrikt Älvsborgs och Skaraborgs län, ett distrikt Kopparbergs, Västmanlands och Gävleborgs län, ett distrikt Västerbottens och Västernorrlands län samt ett distrikt Norrbottens län. Det fasta av statsmedel utgående arvodet till länsarkitekterna utgöra i Stockholms läns distrikt 8,000 kronor och i vart och ett av de övriga sju distrikten 5,000 kronor, med skyldighet dels för samtliga länsarkitekter, utom länsarkitekten i Stockholms län, att jämväl utanför vederbörande distrikt på uppdrag av byggnadsstyrelsen fullgöra till länsarkitektsyslan hörande åligganden, dels ock för länsarkitekten i Stockholms län att vid behov biträda inom byggnadsstyrelsen med handläggning av ärenden, avseende länsarkitekternas tjänsteåligganden. Till ett

sakkunnigt biträde åt länsarkitekten i Stockholms läns distrikt är beräknat ett belopp av högst 4,000 kronor.

I skrivelse den 9 september 1927 har *byggnadsstyrelsen* hemställt, att till avlöning åt länsarkitekter måtte för budgetåret 1928—1929 anvisas ett till 57,000 kronor förhöjt belopp. Ökningen, 10,000 kronor, är avsedd till inrättande av två nya länsarkitektbefattningar.

I fråga om denna framställning anför *departementschefen*:

»Beträffande byggnadsstyrelsens förslag till ökning av länsarkitekternas antal må hänvisas till vad som i 1925 års statsverksproposition anfördes såsom skäl för en utvidgning av länsarkitektsinstitutionen. Då emellertid behovet av ytterligare sådana befattningar med ökad styrka gör sig gällande, särskilt såvitt angår övervakandet av stadsplanerregleringen och byggnadsverksamheten i de allt talrikare uppväxande smärre samhällena i olika delar av landet, anser jag mig böra förorda, att från och med nästkommande budgetår ytterligare en länsarkitektbefattning inrättas. Beträffande frågan, i vilka län den nya befattningen skall placeras, torde det böra ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan riksdagens beslut i anslagsfrågan föreligger, därom fatta beslut. Jag vill härvid endast framhålla, att vid bedömande av denna fråga särskilt avseende synes böra fästas vid föreliggande svårigheter att kunna påräkna annan sakkunskap på ifrågavarande områden. Då arvodet till den nye länsarkitekten synes böra bestämmas till samma belopp, som utgår till flertalet av de nuvarande länsarkitekterna, eller 5,000 kronor, erfordras av denna anledning en ökning av ifrågavarande anslag med 5,000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle alltså anslaget från och med nästkommande budgetår utgå med ett till 52,000 kronor förhöjt belopp.»

*Utskottets
yttrande.*

Om än viss tvekan måste göra sig gällande inför den ytterligare utvidgning av länsarkitektsinstitutionen, vartill förslag nu framlagts, anser sig dock utskottet, med tagen hänsyn till den alltjämt fortgående livliga byggnadsverksamheten inom landet och vikten av att särskilt i hastigt växande småsamhällen denna verksamhet regleras på ett för den framtida utvecklingen ändamålsenligt sätt, böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag. Utskottet hemställer därför,

att riksdagen må till *avlöning av länsarkitekter* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag av 52,000 kronor.

*Byggnader
och reparationer.*

35:o) Kungl. Maj:t har (punkt 37) föreslagit riksdagen att i riksstaten för budgetåret 1928—1929 uppföra det ordinarie reservationsanslaget till byggnader och reparationer med oförändrat belopp, 500,000 kronor.

[37.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 99—102 i återopade statsrådsprotokollet.

Det ordinarie reservationsanslaget till byggnader och reparationer, som för budgetåret 1925—1926 var uppfört med 450,000 kronor, höjdes med hänsyn till ökningen av kronans under byggnadsstyrelsens vård ställda fastig-

hetsbestånd för budgetåret 1926—1927 till 500,000 kronor, med vilket belopp anslaget jämväl är upptaget för innevarande budgetår. Därjämte hava till förstärkning av nämnda anslag under flera år anvisats extra anslag, för budgetåren 1926—1927 och 1927—1928 till belopp av 600,000 respektive 800,000 kronor.

Jämlikt medgivande av statsmakterna hava av vart och ett av de för ifrågavarande ändamål under sistnämnda budgetår salunda tillgängliga beloppen, 1,100,000 respektive 1,300,000 kronor, ett belopp av 50,000 kronor tagits i anspråk för sådana restaureringsarbeten å Kalmar och Läckö slott, vilka ansetts oundgängligen nödvändiga till förhindrande av ytterligare förstörelse av nämnda slott. Det förutsattes vid denna frågas behandling år 1926, att nämnda restaureringsarbeten skulle fördelas på flera år samt att kostnaderna för arbetena skulle påföras förevarande anslag, därvid, efter utredning av byggnadsstyrelsen, för varje år visst maximibelopp skulle fastställas.

Beträffande medelsbehovet för nästkommande budgetår har byggnadsstyrelsen anført, att, vad angår det ordinarie anslaget till byggnader och reparationer, någon ökning icke erfordrades, under förutsättning att ett tillräckligt förstärkningsanslag anvisades. Vad sistnämnda anslag beträffar, beräknar styrelsen, att, då byggnadskostnaderna torde kunna väntas bliva i stort sett oförändrade under budgetåret 1928—1929, ett extra anslag av 650,000 kronor vore erforderligt för det ordinarie reservationsanslagets förstärkning.

Härutöver erfordrades emellertid ett belopp av 50,000 kronor för oundgängligen nödvändiga restaureringsarbeten å Kalmar och Läckö slott. Därjämte borde förstärkningsanslaget ytterligare ökas med ett belopp av 197,000 kronor för vissa fasadreparationer å kronans byggnader i Stockholm. I fråga om sistnämnda belopp har styrelsen anført:

I sina skrivelser den 15 september 1925 och den 24 augusti 1926 angående anslag till byggnader och reparationer hade styrelsen framhållit det oeftergivliga behovet av reparationer av fasaderna å ett flerstal egendomar i Stockholm och därvid närmare angivit de fastigheter, som i detta avseende behövde iståndsättas. För innevarande budgetår beräknade styrelsen, att dylika fasadreparationer skulle verkställas å följande fastigheter, nämligen huset Birgerjarlstorg nr 11 (mot Mälaren), generalstabens förra hus å Riddarholmen eller det s. k. Rosenhaneska huset (norra och västra fasaderna), tekniska högskolans gamla kemibyggnad, tekniska skolan (mot gården), karolinska institutets byggnader och kungl. biblioteket. För dessa arbeten beräknades en sammanlagd kostnad av 195,000 kronor. Vid generalplanens utarbetande för år 1927 hade emellertid den ändringen vidtagits, att fasadreparationer upptagits beträffande karolinska institutets mellanbyggnad samt biblioteks- och bostadsbyggnad, under det reparation av anatomibyggnadens fasader uppskjutits. I stället avsåge styrelsen att utföra fasadreparationer å bergsskolans förra hus vid Drottninggatan samt å egendomen Sergelgatan nr 1, vilka arbeten visat sig icke lämpligen kunna anstå till nästa budgetår.

Under budgetåret 1928—1929 skulle fasadreparationerna fortsätta, och avsåge styrelsen, att följande fastigheter därvid skulle komma ifråga, nämligen:

Bihang till riksdagens protokoll 1928. 6 saml. 6 häft. (Nr 6)

gamla kungshuset, kammarrättens hus, gymnastiska centralinstitutet (fasader mot främre gården), lantmäteristyrelsens hus och karolinska institutets anatomibyggnad.

Hela det för budgetåret 1928—1929 erforderliga extra anslaget till byggnader och reparationer skulle alltså bliva 650,000 + 50,000 + 197,000 kronor eller 897,000 kronor.

Vid anmälan inför Kungl. Maj:t av de sålunda gjorda äskandena har departementschefen yttrat följande:

»Mot styrelsens plan för restaureringsarbeten å Kalmar och Läckö slott under nästkommande budgetår har jag intet att erinra och tillstyrker därför, att för ändamålet ett belopp av 50,000 kronor avses för nämnda budgetår.

Styrelsens anslagsäskande för byggnader och reparationer för budgetåret 1928—1929, tillhoppa 1,397,000 kronor, innebär en ökning från det för innevarande budgetår tillgängliga beloppet, 1,300,000 kronor, med 97,000 kronor. Med hänsyn till angelägenheten av de av styrelsen föreslagna fasadreparationerna å kronans hus i Stockholm finner jag mig böra tillstyrka, att för byggnader och reparationer för nästkommande budgetår anvisas anslag till högre belopp än nu är bestämt eller — inberäknat ovan av mig förordade belopp för restaurering av Kalmar och Läckö slott — 1,350,000 kronor.

Av berörda belopp, 1,350,000 kronor, torde 500,000 kronor böra beräknas såsom ordinarie anslag och återstoden eller 850,000 kronor anvisas såsom förstärkningsanslag. Beträffande sistnämnda belopp gör jag framställning under nästföljande punkt.»

Utskottets
yttrande.

Utskottet vill erinra, hurusom 1927 års riksdag i anledning av då föreliggande förslag om höjning av det extra förstärkningsanslaget till byggnader och reparationer anförde, att flera staten tillhöriga byggnader vore i sådant tillstånd, att man icke längre syntes böra dröja med att igångsätta såsom nödvändiga ansedda reparationsarbeten. Den ytterligare ökning av förstärkningsanslaget, som nu begäres, är avsedd att möjliggöra ett fortsättande i erforderlig omfattning av dessa arbeten, vilka huvudsakligen hänföra sig till vissa statens byggnader i Stockholm. Enligt utskottets mening torde skäl föreligga att bevilja det nu begärda anslaget. Under förevarande punkt hemställer utskottet,

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1928—1929 uppföra det ordinarie reservationsanslaget till *byggnader och reparationer* med oförändrat belopp, 500,000 kronor.

Förstärkning
av anslaget
till byggnader
och repara-
tioner.

36:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts (punkt 38) framställda förslag och under hänvisning till vad utskottet anført under nästföregående punkt, hemställer utskottet,

[38.]

att riksdagen må till *förstärkning av reservationsanslaget till byggnader och reparationer* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag av 850,000 kronor.

37:o) Kungl. Maj:t har (punkt 39) föreslagit riksdagen att för yttre restaurering av Stockholms slott för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 175,000 kronor.

Yttre restaurering av Stockholms slott.

[39.]

Med bifall till av Kungl. Maj:t gjorda framställningar i ämnet har riksdagen för yttre restaurering av Stockholms slott för tiden från och med år 1922 till och med budgetåret 1927—1928 anvisat tillhoppa 1,124,000 kronor, därav för sistnämnda budgetår 175,000 kronor.

Av anslagen för budgetåren 1925—1928 må, jämlikt medgivande av statsmakterna, respektive högst 5,000, 3,000 och 3,000 kronor tagas i anspråk för fortsatt bedrivande av kulturhistoriska undersökningar i samband med restaureringsarbetena.

Vid behandlingen år 1924 av frågan om anslag för ovanberörda restaureringsarbeten förutsattes, att den då återstående delen, 875,000 kronor, av det till 1,299,000 kronor beräknade totalkostnadsbeloppet för sagda arbeten skulle fördelas med 175,000 kronor å vart och ett av budgetåren 1924—1929.

I enlighet härmed äskar *byggnadsstyrelsen* i skrivelse den 6 september 1927 för ifrågavarande arbeten för budgetåret 1928—1929 återstående belopp eller 175,000 kronor. Då arbetenas fortsättande medförde behov av ytterligare kulturhistoriska undersökningar, hemställer styrelsen om medgivande att av det sålunda äskade anslaget få i mån av behov för dessa undersökningars fortsättande disponera ett belopp av förslagsvis högst 3,000 kronor.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot att av det äskade fortsättningsanslaget, 175,000 kronor, för yttre restaurering av Stockholms slott ett belopp av 3,000 kronor tages i anspråk för fortsatt bedrivande av kulturhistoriska undersökningar i samband med restaureringsarbetena, hemställer,

Utskottets yttrande.

att riksdagen må för *yttre restaurering av Stockholms slott* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 175,000 kronor.

38:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 40) angående anslag för utredningar rörande nybyggnad för Kungl. Maj:ts kansli kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

Utredningar rörande nybyggnad för Kungl. Maj:ts kansli.

[40.]

anmäla.

39:o) Kungl. Maj:t har (punkt 41) föreslagit riksdagen att för iständsättande av fastigheten nr 1 i kvarteret Lejonet i Stockholm för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 148,000 kronor.

Iständsättande av fastigheten nr 1 i kvarteret Lejonet i Stockholm.

[41.]

I fråga om utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till 103—106 i åberopade stadsrådsprotokollet.

I enlighet med vad byggnadsstyrelsen i skrivelse den 27 november 1925 ifrågasatt framlade Kungl. Maj:t i proposition, nr 71, för 1926 års riksdag förslag till iständsättande m. m. av fastigheten nr 1 i kvarteret

Lejonet i Stockholm, det s. k. Arvfurstens palats, vari utrikesdepartementet, regeringsrätten och lagrådet äro inrymda. Förslaget avsåg en genomgripande restaurering av byggnaden in- och utvändigt, däribland förstärkning av grunden under densamma, samt modernisering av uppvärmnings-, belysnings- och sanitära anordningar ävensom uppförande av en tillbyggnad å fastighetens gård. Genom de föreslagna arbetena skulle byggnaden för sättas i ett skick, som bättre motsvarade dess framträdande läge och användning, varjämte utrikesdepartementets lokalfråga skulle vinna en tillfredsställande lösning. Enligt förslaget komme regeringsrätten och lagrådet i händelse av fortsatt förläggning till ifrågakarande fastighet att i stort sett bibehållas vid sina dåvarande lokaler. Kostnaderna för förslagens genomförande beräknades till sammanlagt 975,000 kronor, varav 230,000 kronor för förstärkning av grunden. För påbörjande av de föreslagna arbetena föreslog Kungl. Maj:t riksdagen skola användas de besparingar om tillhoppa 112,103 kronor 78 öre, som uppkommit å det av riksdagen för vissa inrednings- och reparationsarbeten i för statsdepartement m. fl. statsinstitutioner avsedda lokaler å tilläggsstat för år 1920 anvisade reservationsanslaget å 697,270 kronor.

I anledning av Kungl. Maj:ts ifrågakarande förslag medgav riksdagen, att för påbörjande av arbetena med iståndsättande av ovannämnda fastighet samt utvidgning och förbättring av utrikesdepartementets lokaler därstädes finge användas ovanberörda besparingar om 112,103 kronor 78 öre.

Sedermera bemyndigade Kungl. Maj:t byggnadsstyrelsen att av sagda besparingar taga i anspråk högst 30,000 kronor att användas till utförande av beräkningar och ritningar till konstruktioner för förstärkning av grunden under fastigheten nr 1 i kvarteret Lejonet, till upprättande av uppmättningsritningar över ifrågakarande byggnad och till detaljutredningar för ombyggnadsarbetena ävensom till påbörjande av sådana renoveringsarbeten, som icke föregrepe en slutlig prövning av det av styrelsen med ovanberörda skrivelse den 27 november 1925 framlagda förslaget till iståndsättande av fastigheten samt utvidgning och förbättring av utrikesdepartementets lokaler därstädes. Därjämte anbefallde Kungl. Maj:t byggnadsstyrelsen att utarbeta och till Kungl. Maj:t inkomma med fullständig plan för utförande av samtliga i nyssnämnda förslag angivna arbeten.

Byggnadsstyrelsen har nu hemställt, att för slutförande av grundförstärkningsarbetena måtte för budgetåret 1928—1929 anvisas 148,000 kronor, och därvid anfört bland annat följande:

I sin ovannämnda skrivelse den 27 november 1925 utgick styrelsen från att tiden för grundförstärkningsarbetenas utförande skulle göras beroende av när den nya s. k. riksbron till Helgeandsholmen kunde komma till utförande. Enligt då föreliggande uppgifter beräknades arbetena med nämnda bro kunna igångsättas i början av år 1927. Enligt senare under hösten 1926 inhämtade upplysningar skulle desamma emellertid icke kunna påbörjas förrän under år 1928, sedan brofrågan varit underställd sistnämnda års riksdag, varför byggnadsstyrelsen saknade anledning att göra någon framställning om avlåtande av proposition till 1927 års riksdag i fråga om an-

visande av ytterligare medel för grundförstärkningsarbetena. Emellertid syntes brofrågan numera hava kommit i det läge, att brobyggnadsarbetena med bestämdhet kunde förväntas bli ytterligare uppskjutna, och vore det enligt av styrelsen inhämtade upplysningar i varje fall uteslutet, att frågan komme att underställas 1928 års riksdag.

Enligt styrelsens mening kunde det emellertid icke anses vara tillrådligt att längre låta anstå med verkställandet av grundförstärkningsarbetena å ifrågavarande fastighet, och funne styrelsen det därför vara nödvändigt att, även om vissa praktiska olägenheter därigenom skulle komma att uppstå, utföra dessa arbeten oberoende av arbetena med den nya riksbron. I byggnadens grund hade nämligen konstaterats betänkliga sättningar, vilka i sin ordning förorsakat betydande skador och deformationer ovanför grunden särskilt i de södra delarna av byggnaden. I vilken utsträckning detta vore fallet framginge, bland annat, därav, att det vid verkställda avvägningar av golvhöjderna visat sig, att det sydvästra partiet av byggnaden sjunkit omkring 25 centimeter i förhållande till mittpartiet mot Gustaf Adolfs torg. Särskilt i avseende å byggnadens yttre vore de skador, som förorsakats genom sättningarna i grunden, påfallande. Över huvud taget företedde byggnaden, icke minst dess yttre, betänkliga brister, som krävde snara och genomgripande åtgärder. Stora partier av fasadputsen vore bortfallna och de skadade partierna vore endast nödortfött överdragna med kalkfärg. En verklig reparation av fasaderna hade styrelsen ansett böra utföras först i samband med företagandet av det planerade fullständiga istandsättandet av fastigheten. Emellertid måste givetvis grundförstärkningsarbetena föregå alla andra såväl ut- som invändiga arbeten, då mindre sättningar och rörelser i byggnaden icke torde kunna undvikas i samband med utförandet av grundförstärkningsarbetena.

Enligt ett nu genom styrelsens försorg utarbetat förslag till erforderlig grundförstärkning skulle totalkostnaden belöpa sig till 230,000 kronor eller till samma belopp, som av styrelsen år 1925 angivits. Det av förut omnämnda besparingar å 112,103 kronor 78 öre till styrelsens förfogande för visst utredningsarbete m. m. ställda beloppet av högst 30,000 kronor beräknas i sin helhet åtgå för därmed avsett ändamål. Utöver återstoden av besparingarna, 82,103 kronor 78 öre, skulle alltså ytterligare ett belopp av 147,896 kronor 22 öre eller i avrundat tal 148,000 kronor erfordras för grundförstärkningsarbetenas utförande. Grundförstärkningsarbetena äro avsedda att slutföras under nästkommande budgetår.

Den fullständiga planen för istandsättande i sin helhet av här ifrågavarande fastighet har på grund av vissa numera inträdda förhållanden ännu icke kunnat upprättas.

Under erinran att det nu äskade beloppet är avsett för slutförande av de grundförstärkningsarbeten i fastigheten nr 1, kvarteret Lejonet i Stockholm (Arvfurstens palats), till vilkas utförande 1926 års riksdag lämnat medgivande, hemställer utskottet,

Utskottets
yttrande.

att riksdagen må för istandsättande av fastigheten nr 1 i kvarteret Lejonet i Stockholm för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 148,000 kronor.

Ändrings-
och reparationsarbeten
m. m. i gamla
kungshuset i
Stockholm.

40:o) Kungl. Maj:t har (punkt 42) föreslagit riksdagen att för ändrings- och reparationsarbeten m. m. i gamla kungshuset i Stockholm för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 300,000 kronor.

Beträffande utredningen hänvisas till sid. 106—111 i åberopade statsrådsprotokollet.

[42.]

I nästlidet års statsverksproposition framlade Kungl. Maj:t ett av byggnadsstyrelsen i skrivelse den 19 november 1925 avgivet förslag, att statskontoret skulle förläggas till det av generalstaben tidigare disponerade s. k. Rosenhaneska huset med adressnummer 10 vid Birgerjarlstorg å Riddarholmen samt att statskontorets lokaler i det s. k. gamla kungshuset med adressnummer 16 vid Birgerjarlstorg skulle användas till beredande av ökade utrymmen för de till denna byggnad jämväl förlagda Svea hovrätt och kammarkollegium. Genomförandet av detta förslag förutsatte åtskilliga ändrings- och inredningsarbeten i nämnda byggnader, varjämte i samband därmed skulle företagas en modernisering särskilt av uppvärmningsanordningarna i byggnaderna. Samtliga dessa arbeten beräknades kosta, för Rosenhaneska huset 159,000 kronor och för gamla kungshuset 320,000 kronor. Hos riksdagen äskade Kungl. Maj:t för budgetåret 1927—1928 hela det för arbetena i Rosenhaneska huset beräknade beloppet, 159,000 kronor, samt ett belopp av 20,000 kronor för påbörjande av arbetena i gamla kungshuset.

Kungl. Maj:ts ifrågasvarande förslag blev av riksdagen bifallet.

Byggnadsstyrelsen har nu låtit verkställa utredning rörande erforderliga arbeten i gamla kungshuset och framlagt detaljerat förslag i berörda hänseende. Enligt detta förslag är arbetet med husets inre omändring och iståndsättande för de ämbetsverk, Svea Hovrätt och kammarkollegium, som för framtiden skola disponera detsamma, avsett att försiggå i följande etapper:

- Period I. 15 juni—15 sept. 1928: norra flygeln fram till trappan;
 » II. 15 sept.—15 dec. 1928: mittbyggnadens norra del fram till skiljeväggen, som i bottenvåningen står mellan 55 och 56 och mellan 51 och 52;
 » III. 15 dec. 1928—15 mars 1929: mittbyggnadens mittparti fram till skiljeväggen, som i bottenvåningen står mellan 44 och 45;
 » IV. 15 mars—15 juni 1929: återstoden av mittbyggnaden.

Kostnaderna för det framlagda förslagens genomförande framgå av följande:

	Kronor
Egentliga byggnadsarbeten, inklusive målning	154,675
Värmeledning	50,700
Sanitära anordningar	13,700
Byggnadsarbeten i samband med anordnande av värmeledning och sanitära anläggningar	27,500
Hiss	7,500
Byggnadsarbeten för hissen	4,500
Rengöring och transporter	3,900
Oförutsedda utgifter	35,525
Ritningar, arbetsledning och entreprenadhandlingar samt kontroll ...	22,000
	Summa kronor 320,000

Då 20,000 kronor redan för ändamålet anvisats, skulle alltså ytterligare erfordras 300,000 kronor.

Departementschefen anför:

»Det torde vara uppenbart, att, därest den med statskontorets avflyttning från gamla kungshuset åsyftade lokalförbättringen för Svea hovrätt och kammarkollegium verkliga skall bliva till avsett gagn, åtskilliga ändringsarbeten måste utföras. Särskilt är det beträffande hovrättens lokaler erforderligt att vidtaga ändringar i rumsindelningen, bland annat för att bereda sessionsrum för hovrättens samtliga divisioner. I samband härmed torde det jämväl vara nödvändigt att ersätta den nuvarande uppvärmningen genom kakelugnar med värmeledning. Härigenom kan byggnaden efter omdispositionen utnyttjas på ett mera rationellt och ekonomiskt sätt. De av byggnadsstyrelsen föreslagna ändringarna i avseende å införande av korridorsystem och omläggning av rumsindelningen kunna nämligen icke utan samtidigt anordnande av värmeledning genomföras annat än i begränsad omfattning, och de uppdelningar av rum, som i sådant fall skulle kunna utföras, komme att draga större kostnader, enär dels kakelugnarna på en del ställen måste flyttas och dels nya kakelugnar med tillhörande rökkanaler anordnas. Med värmeledning kan därjämte vinnas uppvärmning av trappor och dylikt ävensom av källarutrymmena, vilka sistnämnda härigenom i större utsträckning kunna göras användbara som arkivlokaler. Genom införande av värmeledning minskas i hög grad den brandrisk, som det nuvarande uppvärmningssystemet utgör för de dyrbara, i stor utsträckning oersättliga handlingar, som såväl hovrätten som framför allt kammarkollegium måste hava förvarade inom byggnaden. Framhållas må ock, att årskostnaderna för byggnadens uppvärmning efter införande av värmeledning beräknas kunna nedbringas med omkring 6,000 kronor. Förbises må icke heller, att den ifrågasatta moderniseringen av uppvärmnings-, belysnings- och de sanitära anordningarna på grund av därmed förenade håltagnings- och andra byggnadsarbeten drager mindre kostnad, om den genomföres samtidigt med de övriga ändringsarbetena, vartill kommer, att ämbetsverken icke behöva bliva störda i sitt arbete mer än en gång.

På grund av vad sålunda anförts och då det måste anses av omständigheterna påkallat, att en modernisering inom denna gamla byggnad nu företages, finner jag mig böra tillstyrka, att de i sådant hänseende föreslagna arbetena komma till utförande samtidigt med de av den förändrade lokaldispositionen betingade ändringsarbetena. På sätt riksantikvarien ifrågasatt torde i samband med ändringsarbetena uppmätningar av byggnadens källarvåningar jämväl böra verkställas.

För att kunna välja den lämpligaste tiden för de sålunda förordade arbetenas bedrivande torde hela det återstående erforderliga anslagsbeloppet, 300,000 kronor, böra anvisas för nästkommande budgetår.»

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för *ändrings- och reparationsarbeten m. m. i gamla kungshuset* i Stockholm för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 300,000 kronor.

Vissa ändrings- och kompletteringsarbeten i ämbetsbyggnaden i kvarteret Uppfinnaren i Stockholm.

41:o) Kungl. Maj:t har (punkt 43) föreslagit riksdagen att för vissa ändrings- och kompletteringsarbeten i ämbetsbyggnaden i kvarteret Uppfinnaren i Stockholm för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 29,570 kronor.

Beträffande utredningen får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet sid. 111—115.

[43.]

För uppförande av ämbetsbyggnader i kvarteret Kandidaten, numera benämnt kvarteret Uppfinnaren, och å tomten nr 3 i kvarteret Murmästaren i Stockholm har riksdagen å tilläggsstat för år 1920 ävensom å riksstaten för år 1921 för tiden 1 januari—30 juni 1923 samt för budgetåren 1923—1926 anvisat tillhoppa 7,910,000 kronor, varav för ämbetsbyggnaden i kvarteret Uppfinnaren beräknats ett belopp av 3,950,000 kronor. Med bifall till Kungl. Maj:ts proposition, nr 119, har därefter riksdagen år 1926 medgivit, att av sistnämnda medel ett belopp av 200,000 kronor finge användas för täckande av motsedd brist i de för ämbetsbyggnaden i kvarteret Murmästaren anvisade medel. För ämbetsbyggnaden i kvarteret Uppfinnaren hava sålunda varit tillgängliga 3,750,000 kronor.

Genom beslut den 6 mars 1925 har Kungl. Maj:t förklarat, att i beslutet angiven plan för disposition av lokaler i ämbetsbyggnaden i kvarteret Uppfinnaren skulle tills vidare ligga till grund för byggnadsarbetenas utförande. Enligt nämnda plan skulle i byggnaden lokaler beredas för följande myndigheter, nämligen: generalstabens, rikets allmänna kartverks topografiska avdelning, krigsarkivet, infanteriinspektionen, kavalleriinspektionen, tränginspektionen, militärläroverksinspektionen, remonteringsstyrelsen, artilleri- och ingenjörhögskolan, sjökrigshögskolan, Stockholms stads och läns rullföringsexpeditioner samt fjärde arméfördelningens chefsexpedition.

Sedermera har Kungl. Maj:t, efter riksdagens hörande, den 16 april 1926 godkänt ny plan rörande användning av utrymmena i byggnaden, enligt vilken plan, under det lokaldispositionen i övrigt i huvudsak lämnats oförändrad, de för krigsarkivet enligt den tidigare planen avsedda utrymmena skulle till viss del disponeras av flygstyrelsen.

Med skrivelse den 18 maj 1927 har arméförvaltningens fortifikationsdepartement överlämnat framställningar av chefen för fjärde arméfördelningen om beredande av medel för utförande i omförmälda ämbetsbyggnad av vissa ändrings- och kompletteringsarbeten, som efter ovanberörda militära myndigheters inflyttning befunnits erforderliga.

Häröver har byggnadsstyrelsen den 1 september 1927 avgivit utlåtande och därvid tillstyrkt vissa av berörda arbeten. Beträffande den närmare redogörelsen för de sålunda av byggnadsstyrelsen förordade arbetena torde utskottet få hänvisa till sid. 113 i förut omförmälda statsrådsprotokoll. Kostnaden för utförande av dessa arbeten har beräknats till 41,713:50 kronor. Ett belopp av 9,000 kronor har redan av Kungl. Maj:t för ändamålet anvisats från lantförsvarets anslag till extra utgifter.

Departementschefen har anslutit sig till byggnadsstyrelsens förslag, varvid han emellertid funnit sig böra förorda, att kostnaden för viss mindre del av arbetena, nämligen kompletteringsarbetena i krigsarkivet, bekostas av expensmedel. För sin del har departementschefen alltså tillstyrkt anvisande å riksstaten av ett extra anslag för ändamålet av 29,570 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

*Utskottets
yttrande.*

att riksdagen må för *vissa ändrings- och kompletteringsarbeten i ämbetsbyggnaden i kvarteret Uppfinnaren i Stockholm* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 29,570 kronor.

42:o) Kungl. Maj:t har (punkt 44) föreslagit riksdagen att för ombyggnad av vissa hissars i fastigheterna nr 5 och 6 i kvarteret Rosenbad i Stockholm för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 15,500 kronor.

*Ombyggnad
av vissa
hissar i
fastigheterna
nr 5 och 6 i
kvarteret
Rosenbad i
Stockholm.
[44.]*

Förevarande anslag är avsett att användas för anordnande av hissars med tryckknappssystem dels i fastigheten nr 5 med adress Drottninggatan 1 och 3, dels ock i fastigheten nr 6 med adress Rosenbad 2 i kvarteret Rosenbad i Stockholm. Härigenom skulle de för de nu installerade hissarnas manövrering erforderliga konduktörerna kunna undvaras och jämväl vissa besparingar i övrigt i driftkostnaderna kunna ernås.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

*Utskottets
yttrande.*

att riksdagen må för *ombyggnad av vissa hissars i fastigheterna nr 5 och 6 i kvarteret Rosenbad i Stockholm* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 15,500 kronor.

43:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag under punkt 45 angående anslag för ändringsarbeten i fastigheten nr 6 i kvarteret Rosenbad i Stockholm har riksdagen redan fattat beslut (riksdagens skrivelse nr 23); varom utskottet velat härigenom

*Ändrings-
arbeten i
fastigheten
nr 6 i
kvarteret
Rosenbad i
Stockholm.
[45.]*

erinra.

44:o) Kungl. Maj:t har (punkt 46) föreslagit riksdagen att för beredande av förbättrade lokaler för lantmäterikontoret i Kalmar län för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 28,000 kronor.

*Förbättrade
lokaler för
lantmäteri-
kontoret i
Kalmar län.
[46.]*

Utredningen återfinnes å sid. 120—123 i förberörda statsrådsprotokoll.

I skrivelse till byggnadsstyrelsen den 6 september 1927 har lantmäteristyrelsen framhållit, att den av lantmäterikontoret i Kalmar län disponerade lokalen i länsresidenset i Kalmar vore synnerligen otillfredsställande. Lo-

kalen vore sålunda för trång, dispositionen av lokalutrymmena icke ändamålsenlig, varjämte belyningsförhållandena vore otillfredsställande. För att lokalen skulle på ett någorlunda tillfredsställande sätt fylla sitt ändamål, måste densamma enligt lantmäteristyrelsens mening icke blott underkastas vissa ändringsarbeten utan även avsevärt utvidgas. En utökning skulle, enligt vad lantmäteristyrelsen inhämtat, möjligen kunna ske därigenom, att två intilliggande rum, vilka nu disponerades av landshövdingen i länet, tillades lantmäterikontoret och andra liknande utrymmen inom fastigheten upplättes till landshövdingen. Härigenom skulle så stort utrymme vinnas, att lokalerna efter vidtagandet av i övrigt erforderliga ändringar bleve tillräckliga för en längre tid framåt. I anslutning till vad sålunda anförts har lantmäteristyrelsen hemställt, att byggnadsstyrelsen ville låta upprätta förslag till utvidgning och förändring av lantmäterikontorets i Kalmar län nuvarande lokaler samt, sedan länsstyrelsen i länet och lantmäteristyrelsen beretts tillfälle att däröver avgiva yttrande, hos Kungl. Maj:t göra den framställning i ärendet, vartill utredningen kunde giva anledning.

På grund härav har byggnadsstyrelsen framlagt förslag till ändringsåtgärder, vilka i huvudsak avse följande:

I lantmäterikontorets nuvarande lokaler, belägna i länsresidensets bottenvåning till höger om ingångsporten, vidtagas vissa smärre förändringar för bättre utnyttjande av desamma. Vidare utvidgas lantmäterikontorets lokaler med de i residensbyggnaden närmast liggande utrymmen, vilka för närvarande disponeras av landshövdingen. Till ersättning för de utrymmen, varmed landshövdingens boställsvåning på detta sätt minskas, utrymmes en för närvarande till höger om huvudingången till landshövdingens våning belägen gårdsskarlslägenhet om 1 rum och kök och inredes till kapprum och hall m. m. Lägenhet för gårdsskarlen anordnas i vindsvåningen i gårdsflygeln över garaget.

Kostnaderna för förslaget komma enligt en inom byggnadsstyrelsen verkställd beräkning att uppgå till sammanlagt 28,000 kronor och fördela sig på följande sätt:

	Kronor
Arbeten i residensbyggnaden.....	17,700
» » flygelbyggnaden	4,800
Oförutsedda utgifter och arvoden	5,500

Departementschefen anför:

»På grund av det starkt framträdande behovet av större och i övrigt lämpligare lokaler för lantmäterikontoret i Kalmar län synes icke längre kunna anstå med åtgärder för berörda behovs tillgodoseende. Då genom det av byggnadsstyrelsen i sådant hänseende framlagda förslaget för en jämförelsevis obetydlig kostnad synes vinnas en varaktig förbättring i lantmäterikontorets lokalförhållanden och då av skäl, nämnda styrelse anför, någon nybyggnad för ändamålet icke torde böra ifrågakomma, anser jag mig böra tillstyrka, att sagda förslag nu kommer till utförande.»

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

*Utskottets
yttrande.*

att riksdagen må för *beredande av förbättrade lokaler för lantmäterikontoret i Kalmar län* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 28,000 kronor.

45:o) Kungl. Maj:t har (punkt 47) föreslagit riksdagen att för restaurering av Malmöhus slott för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 55,000 kronor.

*Restaurering
av Malmöhus
slott.
[47.]*

Utredningen återfinnes å sid. 123—124 i åberopade statsrådsprotokollet.

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har 1926 års riksdag godkänt ett förslag till avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, och Malmö stad, å andra sidan, angående disposition av Slottsholmen i Malmö m. m. Berörda avtal innebär bland annat, att staten upplåter de å Slottsholmen i Malmö uppförda s. k. historiska byggnaderna eller Malmöhus slott till Malmö stad att användas till museum. För detta ändamål skola nämnda byggnader restaureras ut- och invändigt samt iordningställas till museum i huvudsaklig överensstämmelse med ett av länsarkitekten N. Blanck i augusti månad 1925 upprättat förslag. De egentliga restaureringsarbetena skola utföras på statens bekostnad, medan övriga arbeten skola bekostas av staden. För påbörjande av restaureringsarbetena, vilka beräknats draga en kostnad av 312,000 kronor, har riksdagen för budgetåren 1926—1927 och 1927—1928 anvisat 50,000 respektive 80,000 kronor eller tillhoppa 130,000 kronor.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 9 november 1927 har nu byggnadsstyrelsen hemställt, att för fortsättande av ifrågavarande restaureringsarbeten måtte för budgetåret 1928—1929 anvisas 55,000 kronor.

Under erinran att det nu äskade beloppet utgör fortsättningsanslag för utförande av de utav riksdagen tidigare beslutade restaureringsarbeten å Malmöhus slott, hemställer utskottet,

*Utskottets
yttrande.*

att riksdagen må för *restaurering av Malmöhus slott* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 55,000 kronor.

46:o) I anledning av Kungl. Maj:ts under punkt 48 framställda förslag angående anslag för konserveringsarbeten å Bohus fästningsruin hemställer utskottet,

*Konservering
av Bohus
fästningsruin.*

att riksdagen må för *konserveringsarbeten å Bohus fästningsruin* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor.

[48.]

Förbättrade
lokaler för
lantmäteri
kontoret och
länsstyrelsen
i Kopparbergs
län.

47:o) Beträffande Kungl. Maj:ts under punkt 49 gjorda framställning angående beräkning av anslag för förbättrade lokaler för lantmäterikontoret och länsstyrelsen i Kopparbergs län kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet härigenom för riksdagen velat

[49.]

anmäla.

Förbättrade
lokaler för
länsstyrelsen
i Gävleborgs
län.

48:o) Kungl. Maj:t har (punkt 50) föreslagit riksdagen att för beredande av förbättrade lokaler för länsstyrelsen i Gävleborgs län m. m. för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 77,700 kronor.

[50.]

I fråga om utredningen hänvisar utskottet till sid. 126—129 i förut omnämnda statsrådsprotokoll.

Med skrivelse den 6 oktober 1926 framlade byggnadsstyrelsen förslag till beredande av förbättrade lokaler för länsstyrelsen i Gävleborgs län samt hemställde, att för ändamålet måtte för budgetåret 1927—1928 anvisas 85,000 kronor. Berörda förslag föranledde emellertid icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I skrivelse den 17 augusti 1927 har byggnadsstyrelsen förnyat sin framställning och hemställt, att ovanberörda belopp, 85,000 kronor, måtte för ändamålet anvisas för budgetåret 1928—1929. Nyssnämnda förslag till ändringsarbeten innebär, att länsstyrelsen övertager de hittills av landshövdingen disponerade rummen i våningen 1 trappa upp, under det att för landshövdingen i vindsvåningen inredas fem nya rum, avsedda till sovrum, jämte ett tjänarorum samt hall och passager.

Kostnaderna för förslagens genomförande framgår av följande:

Byggnadsarbeten	kronor 49,700
Målningsarbeten	» 6,300
Värmeledning	» 2,700
Gas-, vatten- och avloppsledningar samt sanitär inredning	» 3,300
Elektriska ledningar	» 2,000
Omtäckning av yttertaket med galvaniserad plåt jämte målning	» 8,000
Golvbeläggning med korkparkett och linoleum, ändring av gamla linoleummattor	» 3,040
Arvoden och oförutsedda utgifter	» 9,960

Summa kronor 85,000

Departementschefen anför i ärendet följande:

»Av vad ovan anförts framgår, att behovet av rymligare och i övrigt tjänligare lokaler för länsstyrelsen i Gävleborgs län numera är så starkt, att med åtgärder för berörda behövs tillgodoseende icke längre utan olägenhet kan anstå. Genom det förslag, som i sådant hänseende framlagts av byggnadsstyrelsen, synes en nöjaktig förbättring i länsstyrelsens lokalförhållanden vinnas, samtidigt som därmed ernås en lämpligare förläggning av de till landshövdingebostället hörande utrymmena. Såvitt nu kan bedömas, synes förslaget icke heller verka föregripande på den omdisposition av utrymmena inom Gävle slott, som kan komma att föranledas av den reform av uppördsväsendet, varom utredning nu pågår. Jag får därför tillstyrka,

att ifrågavarande lokalförbättring nu bringas till genomförande i enlighet med byggnadsstyrelsens förslag.

Bland kostnaderna för förslaget genomförande har styrelsen upptagit en post å 8,000 kronor för ny takbeklädning å Gävle slott. Enligt vad jag inhämtat belöpa härav endast 700 kronor å sådana arbeten, som betingas av den föreslagna lokalutvidgningen, nämligen anordnande av sex nya takkupor. För ifrågavarande ändamål torde därför böra äskas 77,700 kronor, medan återstående belopp, 7,300 kronor, lärer böra utgå av de medel, som stå till byggnadsstyrelsens förfogande för byggnader och reparationer.»

Utskottet har ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag och hemställer därför,

*Utskottets
yttrande.*

att riksdagen må för *beredande av förbättrade lokaler för länsstyrelsen i Gävleborgs län m. m.* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 77,700 kronor.

49:o) Kungl. Maj:t har (punkt 51) föreslagit riksdagen att för iståndsättande av gamla residensbyggnaden i Härnösand till bostad åt landshövdingen i Västernorrlands län för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 137,500 kronor.

Iståndsättande av gamla residensbyggnaden i Härnösand till bostad åt landshövdingen i Västernorrlands län.

Beträffande utredningen får utskottet hänvisa till sid. 129—131 i åberopade statsrådsprotokollet.

I anledning av två inom riksdagen väckta motioner beslöt 1927 års riksdag

[51.]

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att med Härnösands stad träffa överenskommelse rörande byte av mark m. m. i huvudsaklig överensstämmelse med ett av byggnadsstyrelsen i ovanberörda skrivelse den 25 augusti 1925 tillstyrkt förslag;

dels ock för budgetåret 1927—1928 under sjätte huvudtiteln anvisa

a) till uppförande för Västernorrlands läns lantmäterikontor av nybyggnad m. m. ett extra reservationsanslag av 191,240 kronor;

b) för påbörjande av iståndsättande av gamla residensbyggnaden i Härnösand för bostad åt landshövdingen m. m. ett extra reservationsanslag av 66,250 kronor; samt

c) till beredande av bostad åt landshövdingen i Västernorrlands län m. m. ett extra anslag av 9,000 kronor.

Av anslaget å 191,240 kronor voro 188,000 kronor avsedda för täckande av byggnadskostnaderna och 3,240 kronor för förvärvande åt staten av viss fasadrätt mot de Härnösands stad tillhöriga, till landsstatshusets tomt gränsande tomterna nr 3 och 4 i kvarteret Juristen. Av anslaget å 66,250 kronor beräknades 5,000 kronor såsom ersättning till Härnösands stad jämlikt ovanberörda överenskommelse rörande byte av mark m. m., 11,250 kronor för av detta markbyte betingad rensning av segelrännan i Nattviken samt 50,000 kronor för påbörjande av iståndsättningsarbetena å residensbyggnaden, vilka beräknades draga en kostnad av 187,500 kronor.

I skrivelse till Kungl. Maj:t har nu byggnadsstyrelsen hemställt, att för fullbordande av arbetet med residensbyggnadens iståndsättande till landshövdingbostad måtte för budgetåret 1928—1929 anvisas återstående erforderligt belopp, 137,500 kronor.

Vid föredragning inför Kungl. Maj:t av förevarande ärende har departementschefen anfört följande:

»Mot byggnadsstyrelsens framställning har jag intet att erinra. Då den nya landshövdingbostaden näppeligen torde bli färdigställd före den 1 juli 1929, torde för beredande av bostad åt landshövdingen för budgetåret 1928—1929 böra anvisas anslag till samma belopp, som för sådant ändamål utgår till honom under innevarande budgetår, eller 9,000 kronor.

I detta sammanhang får jag meddela, att riksräkenskapsverket i skrivelse den 28 oktober 1927 angående ändrad uppställning av riksstatsens sjätte huvudtitel föreslagit, att under rubriken »Kronans publika hus» måtte upptagas en ytterligare underrubrik »Lokalhyror» samt att härunder skulle föras icke blott anslaget till beredande av bostad åt landshövdingen i Västernorrlands län utan även andra kostnader för förhyrande av ämbetslokaler m. m. såväl i huvudstaden som i landsorten, i den mån dessa ej av särskilda anledningar borde föras under vederbörande förvaltningsgren. Detta syntes riksräkenskapsverket vara en ofrånkomlig konsekvens av uppförandet å inkomstsidan av titeln »Hyresmedel från de under byggnadsstyrelsens vård stående egendomar». Det nuvarande systemet, enligt vilket hyreskostnaderna principiellt fördes på vederbörande huvudtitlars expensanslag, syntes nämligen riksräkenskapsverket icke vara rationellt, då härigenom vissa huvudtitlar betungades mera än andra, beroende på det vederbörande ämbetsverk i och för sig ovidkommande förhållandet, att lokal icke vore att tillgå i av staten ägd fastighet. Skulle emellertid riksräkenskapsverkets åsikt i förevarande avseende ej vinna beaktande, ansåge ämbetsverket, att rubriken »Lokalhyror» borde utgå och kostnaden för beredande av bostad åt landshövdingen i Västernorrlands län bestridas från femte huvudtitelns allmänna expensanslag.

Vad riksräkenskapsverket anfört i fråga om den budgetmässiga behandlingen av kostnader för förhyrande av lokaler för statens ämbetsverk synes mig förtjänt av beaktande och torde efter verkställd utredning böra göras till föremål för slutlig prövning i samband med statsverkspropositionen till 1929 års riksdag. I avbidan härpå och då medel för beredande av bostad åt landshövdingen i Västernorrlands län icke synas komma att erfordras efter budgetåret 1928—1929 annat än möjligen för tiden till den 1 oktober 1929, torde det nu förordade anslaget för sådant ändamål liksom de tidigare anslagen kunna alltjämt uppföras under sjätte huvudtiteln.»

Utskottets
yttrande.

Under erinran att det under förevarande punkt äskade anslaget är avsett för fortsatta arbeten för det av nästlidet års riksdag beslutade iståndsättandet av gamla residensbyggnaden i Härnösand, hemställer utskottet,

att riksdagen må för *iståndsättande av gamla residensbyggnaden i Härnösand* till bostad åt landshövdingen i Västernorrlands län för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 137,500 kronor.

50:o) I anledning av Kungl. Maj:ts förslag under punkt 52 hemställer utskottet,

att riksdagen må till *beredande av bostad åt landshövdingen i Västernorrlands län* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett *extra* anslag av 9,000 kronor.

Beredande av bostad åt landshövdingen i Västernorrlands län.
[52.]

51:o) Beträffande Kungl. Maj:ts under punkt 53 framställda förslag angående anslag för nybyggnad åt lantmäterikontoret i Jämtlands län kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet velat härigenom för riksdagen

Nybyggnad för lantmäterikontoret i Jämtlands län.

[53.]

anmäla.

Diverse.

52:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 54) får utskottet hemställa,

att riksdagen må för beredande av ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befodringsavgifterna för vissa resor för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 25,000 kronor.

Ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befodringsavgifterna.

[54.]

53:o) Kungl. Maj:t har vidare (punkt 55) föreslagit riksdagen att som bidrag till utgivande genom Svenska brandskyddsföreningen av tidskriften »Brandskydd» för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag av 1,000 kronor.

Utgivande genom Svenska brandskyddsföreningen av tidskriften »Brandskydd».

[55.]

För understödjande av Svenska brandskyddsföreningens verksamhet har 1920 års riksdag på tilläggsstat för år 1920 beviljat ett förslagsanslag, högst 4,000 kronor, varjämte såsom bidrag till utgivande genom nämnda förening av tidskriften »Brandskydd» å en var av tilläggsstaterna för åren 1921 och 1922 beviljats ett förslagsanslag, högst 500 kronor, samt för varje budgetår under perioden 1923—1928 ett anslag av 400 kronor.

Departementschefen anför följande:

»Enligt vad jag inhämtat, hava utgifterna för tidskriften »Brandskydd» under åren 1925 och 1926 uppgått till respektive omkring 25,500 och 26,000 kronor. Den del av dessa belopp, som icke täckts av inkomster från tidskriften, har måst bestridas av influtna medlemsavgifter, varav i anspråk tagits för år 1925 omkring 9,800 kronor och för år 1926 omkring 9,200 kronor.

Statsunderstöd till föreningens verksamhet, i den utsträckning föreningen hemställt, kan jag ej ifrågasätta. Då det emellertid för föreningens fortsatta utveckling torde vara av betydelse, om staten genom ett bidrag till föreningens tidskrift alltjämt visar sitt intresse för föreningens strävanden, vill jag förorda, att som bidrag till nämnda tidskrift för budgetåret 1928—1929 anvisas ett, med hänsyn till föreningens utvidgade verksamhet och dess i följd därav stegrade utgifter, till 1,000 kronor förhöjt belopp. Som villkor för erhållande

av statsbidraget synes i likhet med vad föregående år skett böra stadgas, att lämpligt antal exemplar av tidskriften tillhandahålles kommunikationsdepartementet.»

Utskottets
yttrande.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må som bidrag till utgivande genom Svenska brandskyddsföreningen av tidskriften »Brandskydd» för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag av 1,000 kronor.

Bidrag till
utgivande ge-
nom Svenska
brandkårer-
nas riksför-
bund av Tid-
skrift för
landsbygdens
brandväsen.

54:o) Kungl. Maj:ts har (punkt 56) föreslagit riksdagen att som bidrag till utgivande genom Svenska brandkårernas riksförbund av »Tidskrift för landsbygdens brandväsen» för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag av 1,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 134—136 av återopade statsrådsprotokollet.

[56.]

I en inom första kammaren av herr *J. Nilsson* i Kristianstad m. fl. väckt motion, nr 25, har hemställts, att riksdagen må till Svenska brandkårernas riksförbund bevilja för budgetåret 1928—1929 ett extra anslag av 10,000 kronor såsom bidrag till förbundets verksamhet.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Till understöd åt Sveriges riksförbund av frivilliga brandkårer hava sedan ett antal år tillbaka anvisats anslag, senast för budgetåret 1926—1927 med 1,000 kronor.

I en till Kungl. Maj:ts ingiven skrift har nu *riksförbundet* anfört i huvudsak följande:

Till riksförbundet, som bildats år 1912 med ändamål att verka för utvecklingen av ett ordnat brandväsen, framför allt å rikets landsbygd, vore för närvarande anslutna 323 brandkårer, av vilka flertalet utgjordes av frivilliga sammanslutningar. Sammanlagda värdet av brandredskap, som anskaffats för dessa kårer, beräknades vid utgången av år 1926 utgöra omkring 2 miljoner kronor. Riksförbundet anordnade instruktionskurser för befälet vid de till förbundet anslutna brandkårerna samt utgäve broschyrer, normalstadgar och instruktioner ävensom en tidskrift, »Tidskrift för landsbygdens brandväsen», vilken utkomme med sex nummer årligen. För sin verksamhet hade riksförbundet anställt konsulenter med uppgift att arbeta för tillkomsten av brandkårer i mera tät bebyggda orter samt tillhandagå med råd och upplysningar beträffande brandkårens organisation, utrustning och utbildning. För närvarande funnes nio konsulenter anställda i olika delar av landet, vilka åtnjöte dels ett årligt arvode, dels reseersättning och dagtraktamente för besök vid kårer. Konsulentverksamheten liksom riksförbundets verksamhet i övrigt hade varit av stor betydelse för utvecklingen av landsbygdens brandväsen. Men denna utveckling ställde också stora krav på fullföljande av förbundets verksamhet. Det redan skapade intresset måste vidmakthållas och inriktas på enhetliga grundlinjer. Kårerna borde helst årligen besökas av konsulenter samt uppmuntras och stödjas i sin verk-

samhet genom direkt undervisning i släckningsarbete m. m. På grund av riksförbundets arbetsform och ekonomiska förhållanden vore emellertid förbundets möjligheter att utöva sin verksamhet begränsade. En för ändamålet tillsatt kommitté hade därför utarbetat förslag till nya stadgar, innebärande, bland annat, en förändring av förbundets namn till 'Svenska brandkårens riksförbund', för att underlätta icke frivilliga brandkårsanslutning till förbundet. Enligt förslaget borde i regel ett brandkårsförbund organiseras för varje län såsom den drivande och sammanhållande kraften för verksamheten inom länet. Konsulentverksamheten skulle ordnas gemensamt och enhetligt av riksförbundet och brandkårsförbunden samt borde så småningom så fullkomnas, att en ständig och inom länet bosatt brandkonsulent bleve tillgänglig för varje brandkårsförbund. Konsulenten skulle vara godkänd av riksförbundet. Enligt en av de kommitterade samtidigt uppgjord ekonomisk plan för riksförbundets fortsatta verksamhet beräknades den årliga kostnaden till 34,000 kronor, i vilket belopp inginge 18,000 kronor för konsulentverksamheten 3,000 kronor, för utgivande av förbundets tidskrift, 10,000 kronor för sekretariat, propaganda m. m. samt 3,000 kronor till styrelsens reseersättningar och övriga utgifter. De medel, som erfordrats för riksförbundets verksamhet, hade erhållits dels genom årsavgifter från kårer och personliga medlemmar, dels och till övervägande del genom årliga bidrag av brandförsäkringsanstalter samt av statsmedel. Enär årsavgifterna av lämplighetsskäl icke kunde höjas och följaktligen icke kunde beräknas högre än till 4,000 kronor, vore fullföljandet av riksförbundets verksamhet enligt den nya arbetsformen beroende av möjligheten att erhålla ökade årliga bidrag från förberörda håll. Brandförsäkringsanstalterna finge anses hava kanske det största intresset och nyttan av förbundets verksamhet, och det låge därför nära till hands att anse, att förbundet från detta håll borde söka erhålla det ekonomiska understöd, som erfordrades. Det intresse för förbundets verksamhet, som redan förefunnes hos brandförsäkringsanstalterna, hoppades man också kunna öka. De kommitterade hade emellertid icke ansett sig kunna påräkna högre årsbidrag till riksförbundet från brandförsäkringsanstalterna än 20,000 kronor. För att kunna fullfölja planen och ordna erforderlig propagandaverksamhet m. m. hade de kommitterade därför ansett sig nödsakade beräkna att i bidrag av statsmedel erhålla 10,000 kronor.

Riksförbundet hemställer alltså om ett statsbidrag för budgetåret 1928—1929 å 10,000 kronor såsom bidrag till förbundets verksamhet.

Departementschefen har för egen del i ärendet anfört följande:

»Efter vad jag inhämtat, hava de nya stadgarna numera godkänts, varför riksförbundets namn är ändrat till 'Svenska brandkårens riksförbund'. Riksförbundets vinst- och förlusträkning för år 1926 upptager en inbalanserad förlust från år 1925 å 2,240 kronor, under det att till år 1927 utbalanserats en förlust å allenast omkring 620 kronor. Utgifterna för tidskriften hava uppgått till respektive omkring 1,100 kronor och 1,300 kronor för vardera av åren 1925 och 1926 samt för år 1927 beräknats uppgå till omkring 1,300 kronor. Riksförbundets verksamhet är utan tvivel av betydelse för det allmänna samt torde vara förtjänt av någon uppmuntran i form av understöd från statens sida. Då emellertid verksamhetens understödjande i främsta rummet är ett intresse för brandförsäkringsinrättningarna, lärer staten i sin medverkan ej böra sträcka sig längre än till ett mindre under-

stöd, lämpligen i form av ett bidrag till riksförbundets tidskrift; och hemställer jag, att i sådant avseende måtte för budgetåret 1928—1929 anvisas ett belopp av 1,000 kronor. Som villkor för erhållande av statsbidraget synes böra stadgas, att lämpligt antal exemplar av tidskriften tillhandahålles kommunikationsdepartementet.»

Utskottets
yttrande.

Utskottet, som icke kan tillstyrka, att anslag till ifrågavarande sammanlutning beviljas med högre belopp än Kungl. Maj:t föreslagit, får, med framhållande av vad departementschefen anfört rörande brandförsäkringsinrättningarnas intresse av att stödja förbundet, hemställa,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å den i ämnet av herr Nilsson i Kristianstad m. fl. väckta motionen (I: 25), i vad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, må som bidrag till *utgivande genom Svenska brandkårernas riksförbund av »Tidskrift för landsbygdens brandväsen»* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag av 1,000 kronor.

55:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 57) att till understödande av motorförarnas helnykterhetsförbund för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag av 5,000 kronor, att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel.

[57.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 136 och 137 av åberopade statsrådsprotokollet.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Motorförarnas helnykterhetsförbund bildades den 31 juli 1926 på initiativ av deltagare i Centralförbundets för nykterhetsundervisning sjätte allmänna utbildningskurs för ungdomsledare m. fl. Förbundet är en riksorganisation med säte i Stockholm och har till huvudändamål att främja trafiksäkerheten genom att söka vinna alla motorförare för helnykterhetsprincipen samt verka för skärpta nykterhetskrav såsom villkor för erhållande och innehav av körkort. Medlemskap i förbundet beviljas varje körkortsinnehavare, som för binder sig uppfylla vissa villkor. Medlemsantalet uppgick i september månad 1927 till över 1,700. I samma månad utkom första numret av förbundets tidskrift 'Motorföraren'.

Önykterhet hos förare av motorfordon måste betecknas såsom en av de allvarligaste riskerna för samfärdseln å våra vägar, och de sakkunniga, som tillkallats för revision av motorfordonsförordningen, komma givetvis att ägna denna fråga en ingående uppmärksamhet. Emellertid är det otvivelaktigt, att ifrågavarande spörsmål ej löses allenast genom lagstiftningsåtgärder. Minst lika nödvändigt är det, att genom en väl avvägd upplysningsverksamhet i varje förarens medvetande inprägla vikten av att frivilligt avstå från bruket av alkohol. I sistnämnda avseende synes förbundet kunna fylla en betydelsefull uppgift, väl värd att av staten understödjas. Jag anser mig därför böra tillstyrka förbundets framställning om statsbidrag med angivet belopp. Erforderliga medel torde, med hänsyn till omständigheterna i förevarande fall, böra utgå från statsverkets fond av rusdrycksmedel. Chefen för finansdepartementet, med vilken jag i ärendet samrätt, har förklarat sig dela denna min uppfattning.»

Utskottet behjärtar de syften — icke minst ur den allmänna trafiksäkerhetens synpunkt — som motorförarnas helnykterhetsförbund är avsett att främja. Med hänsyn emellertid till den försiktighet, som alltid bör iakttagas, då fråga är om nya statsbidrag till privata sammanslutningar av olika slag, har utskottet ansett det av Kungl. Maj:t äskade anslagsbeloppet böra begränsas till 3,000 kronor. Därest emellertid anslag för ifrågavarande ändamål framdeles skulle äskas, finner utskottet lämpligast, att detta sker under åttonde huvudtiteln, å vilken övriga anslag för likartade ändamål utgå.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, att täckning för anslaget må beredas från rusdrycksmedelsfonden, hemställer alltså,

att riksdagen må till *understödjande av motorförarnas helnykterhetsförbund* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag av 3,000 kronor, att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel.

56:o) I anledning av Kungl. Maj:ts förslag punkt 59 hemställer utskottet, att riksdagen må öka det ordinarie förslagsanslaget till tryckningskostnader, nu 10,010 kronor, med 5,020 kronor till 15,030 kronor, dock att i anslaget må göras den jämkning, som för jämnande av huvudtitelns slutsumma kan bliva erforderlig.

*Trycknings-
kostnader.
[59.]*

57:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag under punkt 60 angående anslag för tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

*Tillfällig
löneför-
bättring.
[60.]*

anmäla.

58:o) Kungl. Maj:t har (punkt 61) föreslagit riksdagen att för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 170,000 kronor.

Rörande detta förslag kommer utskottet att framdeles under riksdagen att avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

*Dyrtids-
tillägg åt
befattnings-
havare i
statens tjänst.
[61.]*

anmäla.

59:o) Beträffande övriga ordinarie anslag, som i riksstaten för innevarande år äro uppförda under sjätte huvudtiteln, har någon ändring icke föreslagits. Utskottet hemställer,

*Övriga
ordinarie
anslag.*

att samtliga de ordinarie anslag under sjätte huvudtiteln, vilka icke här ovan blivt särskilt omförmälda, må i riksstaten för budgetåret 1928—1929 upptagas med oförändrade belopp.

Stockholm den 9 mars 1928.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius*, *A. C. Lindblad*, *Olof Olsson*, *J. L. Widell*, *J. Nilsson* i Malmö, *O. Bergqvist*, *C. P. V. Nilsson* i Gränebo, *J. G. Walles*, *C. A. Carlsson* i Gävle, *C. I. Asplund*, *J. B. Johansson* i Fredrikslund och *J. Clemedtsen*;

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *K. V. Rydén*, *A. Wiklund*, *P. Nilsson* i Bonarp, *S. Bengtsson* i Norup, *L. J. Carlsson-Frosterud*, *P. M. Olsson* i Blädinge, *O. Olsson* i Kullenbergstorp, *A. Å:son Törnkvist* i Karlskrona, *E. Kristensson* i Göteborg, *O. Nilsson* i Örebro och *C. A. Anderson* i Storegården;

med undantag därav att vid behandlingen av
punkterna 10—59 deltagit herr *O. A. Ernfors* i st. f. herr *Widell*,
punkterna 25—59 deltagit herr *C. Johansson* i Hälsingborg i st. f. herr *Walles*,
punkterna 17—59 deltagit herr *P. C. Jonsson* i Eskilstuna i st. f. herr *Törnkvist* i Karlskrona.

Reservationer:

Vid *punkt 7:o* (byggande av landsvägar m. m.) av herr *Lindblad*, vilken ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Av herr *O. Hagman* — — — — — 1,400,000 kronor.

Under hänvisning till vad departementschefen i ärendet anført får utskottet föreslå, att anslaget för nästkommande budgetår bestämmes till det av Kungl. Maj:t äskade beloppet, 4,000,000 kronor.

Av herrar *O. E. Sandberg* — — — — — till behandling.

Beträffande det sålunda motionsvis gjorda yrkandet vill utskottet allenast framhålla, hurusom det torde få anses tillbörligt, att då staten i så betydande utsträckning lämnar bidrag för själva väganläggningsarbetena — i regel med cirka två tredjedelar av de beräknade kostnaderna härför — den erforderliga marken kostnadsfritt tillsläppes från orten. Enligt utskottets mening vore det alltför vanskligt att medgiva eftergift i denna år 1914 fastslagna princip.

Med hänsyn till — — — — — hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å de av herrar *Västberg* och *Hagman* i ämnet väckta motionerna II: 220 och 249, i vad de skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag, till byggande av *landsvägar*, *vanliga bygdevägar* och *broar* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 4,000,000 kronor;

b) avslå de av herrar *Sandberg* och *Larson* i *Tönnersa* m. fl. väckta motionerna II: 31 och 147, den förstnämnda motionen i vad den avser nu förevarande anslag.»

av herrar *Olof Olsson*, *Nilsson* i Malmö, *Walles*, *Asplund*, *Anderson* i Råstock, *Rydén*, *Carlsson-Frosterud*, *Törnkvist* i Karlskrona, *Kristensson* i Göte-

borg och Nilsson i Örebro, som ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Av herr O. Hagman — — — till behandling.

Beträffande det sålunda motionsvis gjorda yrkandet vill utskottet allenast framhålla, hurusom det torde få anses tillbörligt, att då staten i så betydande utsträckning lämnar bidrag för själva väganläggningsarbetena — i regel med cirka två tredjedelar av de beräknade kostnaderna härför — den erforderliga marken kostnadsfritt tillsläppes från orten. Enligt utskottets mening vore det alltför vanskligt att medgiva eftergift i denna år 1914 fastslagna princip.

Med hänsyn — — — hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) — — —

b) avslå de av herrar Sandberg och Larson i Tönnersa m. fl. väckta motionerna II: 31 och 147, den förstnämnda motionen i vad den avser nu förevarande anslag.»

Vid *punkt 17:o*) (förbättring och underhåll av automobilvägar på landsbygden)

beträffande *I: b*) av utskottets kläm av herr Olsson i Kullenbergstorp;

beträffande frågan om höjning av *bidraget från automobilskattemedel för vägunderhåll* av herrar Bergqvist, Nilsson i Gränebo, Clemedtson, Ernfors, Nilsson i Bonarp, Bengtsson i Norup, Olsson i Blädinge, Olsson i Kullenbergstorp och Anderson i Storegården, vilka ansett, att utskottets yttrande i denna del bort hava följande lydelse:

»Beträffande — — — 35 procent får utskottet, i anledning av de i ämnet väckta motionerna, tillstyrka, att nämnda bidrag höjes från nuvarande 20 till 30 procent.»

samt att förty *I: d*) av utskottets kläm bort lyda sålunda:

»d) i anledning av de av herrar Alexander Nilsson m. fl., Jeppsson m. fl. samt Persson i Trängen m. fl. väckta motionerna I: 147 samt II: 58 och 221, besluta att 3 § 1 mom. i kungl. förordningen den 28 maj 1926 om fördelning av automobilskattemedel skall hava följande lydelse:

1 mom. Av landsbygdens andel av skattemedlen fördelas åttiofem procent på följande sätt:

a) Till väghållningsdistrikt, vars samtliga vägar övertagits till underhåll medelst vägkassan, utgår bidrag med trettio procent av distriktets verkliga kostnad — — — byggande av väg.

Till grund — — — förklaras förverkad.

b) Vad av — — — särskilda län.»

av herr Rydén;

vid *punkt 25* (statens fiskehamnar) av herr Nilsson i Gränebo, vilken ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till de av honom och herr Olsson i Högby i ämnet väckta motionerna.

vid *punkt 54* (svenska brandkårernas riksförbund) av herrar *Kvarnzelius* och *Bengtsson* i Norup, som ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till den i ämnet väckta motionen;

vid *punkt 55* (motorförarnes helnykterhetsförbund) av herrar *Lindblad*, *Johansson* i Fredrikslund, *Clemedtson*, *Ernfors*, *Anderson* i Råstock, *Wiklund*, *Olsson* i Blådinge, *Olsson* i Kullenbergstorp, *Kristensson* i Göteborg, *Nilsson* i Örebro och *Anderson* i Storegården, vilka ansett, att utskottet bort hemställa om anvisande för ändamålet av ett extra anslag av 1,000 kronor att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel;

av herr *Bengtsson* i Norup, som ansett, att utskottet bort tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag.

Verkliga utgifter.

VI. Sjätte huvudtiteln. Kommunikationsdepartementet.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
A. Departementet.			
1	Departementschefen	24,000	
2	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli, <i>förslagsanslag</i>	* 190,500	
3	Extra byråchef för tekniska ärenden		12,000
Säger för departementet		214,500	12,000
B. Väg- och vattenbyggnadsväsendet.			
Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen m. m.:			
1	Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, <i>förslagsanslag</i>	* 167,500	
2	Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet		* 64,800
3	Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän	* 30,000	
4	Ytterligare medel till avlönande av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens distriktstjänstemän		* 4,500
5	Stipendier åt medlemmar av väg- och vattenbyggnadskåren, <i>reservationsanslag</i>	* —	
6	Expenser för allmänna arbeten, <i>reservationsanslag</i>	* 100,000	
		297,500	69,300
Vägbyggnader och vägunderhåll:			
7	Väg- och broundersökningar, <i>reservationsanslag</i>	* 65,000	
8	Byggande av landsvägar, vanliga bygdevägar och broar, <i>reservationsanslag</i>		4,500,000
9	Byggande av enkla bygdevägar, <i>reservationsanslag</i>		700,000
10	Byggande av ödebygdevägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs län, <i>reservationsanslag</i>		500,000
11	Byggande av enskilda utfartsvägar i Norrland, Dalarna, Värmland och norra delarna av Örebro län, <i>reservationsanslag</i>		275,000
12	Byggande av tillfartsvägar till inlandsbanan, <i>reservationsanslag</i>		250,000
13	Underhåll av vägen Tärna kyrkoby—Slussfors, <i>reservationsanslag</i>		40,000
14	Anläggning av enkel bygdeväg mellan Muodoslombolo och Saivomuotka i Norrbottens län, <i>reservationsanslag</i>		60,000

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
15	Anläggning av enkel bygdeväg från Areavaara över Huuki till Kieksisvaara i Norrbottens län, <i>reservationsanslag</i>		40,000
16	Tilläggsbidrag till vissa väganläggnings- och brobyggnads- m. fl. företag, <i>reservationsanslag</i>		200,000
17	Förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga gator och vägar i städerna, <i>reservationsanslag</i> , att direkt utgå av automobilskattemedel....		4,950,000
18	Förbättring och underhåll av för automobiltrafiken viktiga vägar å landsbygden, <i>reservationsanslag</i> , att direkt utgå av automobilskattemedel		19,800,000
19	Bidrag till vägunderhållet på landet m. m., <i>förslagsanslag</i>	5,250,000	
20	Ytterligare bidrag till vägunderhållet på landet, m. m., <i>förslagsanslag</i> , att direkt utgå av automobilskattemedel	5,250,000	
21	Statsverkets andel i kostnaden för vägdelningar, <i>förslagsanslag</i>		2,000
22	Understöd åt synnerligt betungade väghållningsdistrikt, <i>reservationsanslag</i>		200,000
		10,565,000	31,517,000
	Hamnar och farleder:		
23	Hamn- och farledsundersökningar, <i>reservationsanslag</i>		15,000
24	Utredning rörande uthamn för Haparanda vid Karl Johans stad, <i>reservationsanslag</i>		* 6,500
25	Statens fiskehamnar, <i>reservationsanslag</i>		200,000
26	Statsunderstödda fiskehamnar, <i>reservationsanslag</i>		250,000
27	Handelshamnar och farleder, <i>reservationsanslag</i>		250,000
28	Underhåll av fiskehamnar, <i>reservationsanslag</i>		25,000
			746,500
	Säger för väg- och vattenbyggnadsväsendet	10,862,500	32,332,800
	C. Vägtrafikväsendet.		
1	Bidrag till vissa kommunikationsändamål, <i>reservationsanslag</i>	20,000	
2	Bidrag till skjutsentreprenader, <i>förslagsanslag</i>	170,000	
3	Registrering av bilar m. m., <i>förslagsanslag</i>		20,000
	Säger för vägtrafikväsendet	190,000	20,000
	D. Luftfartsväsendet.		
1	Understöd av regelbunden luftfart, <i>reservationsanslag</i>		** 500,000
2	Biträde vid handläggning av ärenden rörande luftfart		** 5,000

* Beloppet redan beviljat av riksdagen.

** Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
3	Väderlekstjänst för luftfarten		* 13,600
4	Telegramkostnader för väderlekstjänst för luftfarten, <i>förslagsanslag</i>		* 7,000
Säger för luftfartsväsendet			525,600
E. Byggnadsväsendet.			
Byggnadsstyrelsen m. m.:			
1	Byggnadsstyrelsen, <i>förslagsanslag</i>	256,300	
2	Byggnadsstyrelsens verksamhet		88,500
3	Länsarkitekter		52,000
4	Mätningar m. m. av kulturhistoriskt märkliga bygg- nader, <i>reservationsanslag</i>	3,500	
		259,800	140,500
Kronans publika hus:			
Löpande underhåll m. m.:			
5	Byggnader och reparationer, <i>reservationsanslag</i> 500,000		
6	Förstärkning av reservationsan- slaget till byggnader och re- parationer	850,000	
7	Lyshållning m. fl. utgifter för kronans publika hus i Stock- holm, <i>förslagsanslag</i> 100,000	600,000	850,000
Nybyggnader och särskilt beslutade reparations- och ändringsarbeten:			
8	Yttre restaurering av Stockholms slott, <i>reservationsanslag</i>	175,000	
9	Utredningar rörande nybyggnad för Kungl. Maj:ts kansli, <i>reservationsanslag</i>	* 60,000	
10	Iståndsättande av fastigheten nr 1 i kvar- teret Lejonet i Stockholm, <i>reservations- anslag</i>	148,000	
11	Ändrings- och reparationsarbeten m. m. i gamla kungshuset i Stockholm, <i>reser- vationsanslag</i>	300,000	
12	Vissa ändrings- och kompletteringsarbeten i ämbetsbyggnaden i kvarteret Uppfin- naren i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>	29,570	
13	Ombyggnad av vissa hissar i fastigheterna nr 5 och 6 i kvarteret Rosenbad i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>	15,500	
14	Ändringsarbeten i fastigheten nr 6 i kvar- teret Rosenbad i Stockholm, <i>reserva- tionsanslag</i>	**55,000	

* Av Kungl. Maj:ts föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

** Beloppet redan beviljat av riksdagen.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
15	Förbättrade lokaler för lantmäterikontoret i Kalmar län, <i>reservationsanslag</i>	28,000	
16	Restaurering av Malmöhus slott, <i>reservationsanslag</i>	55,000	
17	Konserveringsarbeten å Bohus fästningsruin, <i>reservationsanslag</i>	30,000	
18	Förbättrade lokaler för lantmäterikontoret och länsstyrelsen i Kopparbergs län, <i>reservationsanslag</i>	*150,000	
19	Förbättrade lokaler för länsstyrelsen i Gävleborgs län m. m., <i>reservationsanslag</i>	77,700	
20	Iståndsättande av gamla residensbyggnaden i Härnösand till bostad åt landshövdingen i Västernorrlands län, <i>reservationsanslag</i>	137,500	
21	Beredande av bostad åt landshövdingen i Västernorrlands län	9,000	
22	Nybyggnad för lantmäterikontoret i Jämtlands län, <i>reservationsanslag</i>	*202,000	1,472,270
		600,000	2,322,270
Säger för byggnadsväsendet		859,800	2,462,770
F. Diverse.			
1	Ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befodringsavgifterna för vissa resor, <i>förslagsanslag</i>		25,000
2	Tidskriften »Brandskydd»		1,000
3	Utgivande av »Tidskrift för landsbygdens brandväsen»		1,000
4	Motorförarnas helnykterhetsförbund, att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel		3,000
5	Postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser, <i>förslagsanslag</i>	3,600,000	
6	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>	120,000	
7	Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslagsanslag</i>	80,000	
8	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>	15,030	
9	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>reservationsanslag</i>	40,000	
10	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	20,000	
11	Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>		* 9,000
12	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>		* 170,000
Säger för diverse		3,875,030	209,000
Summa		16,001,830	35,562,170

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.